

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 071 Облік і оподаткування

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ**

здобувача Колесник Дарії Романівни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лежненко Л.І. _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Цятковська О.В.

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 100 сторінок, основний текст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 83 сторінках друкованого тексту. Робота містить 5 таблиць, 4 рисунків, список використаних джерел з 67 найменувань, 2 додатки.

« Фінансова звітність підприємства та організаційно-методичні підходи до її аудиту та аналізу»

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства, її аудит та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні, практичні аспекти методики складання фінансової звітності підприємств. Принципи, мета та роль фінансової звітності суб'єктів господарювання. Організаційно - методичні підходи до аудиту та аналізу фінансової звітності, оцінка діяльності досліджуваного підприємства.

Метою дослідження є визначити сутність, роль та значення фінансової звітності в діяльності підприємства у сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розглянути принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль;
- навести зарубіжний досвід форм та методику складання фінансової звітності;
- розглянути нормативно-правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України.
- розкрити організацію заповнення та подання фінансової звітності підприємства;
- навести методику складання фінансової звітності суб'єктів господарювання;

- наочно зобразити застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності;
- розробити пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм досліджуваного підприємства.
- визначити організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мету та роль; навести методику аналізу показників фінансової звітності;
- здійснити оцінку діяльності досліджуваного підприємства;
- надати пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Теоретична значущість полягає в узагальненні принципів, мети та ролі фінансової звітності у діяльності підприємств, а також у визначенні організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу звітних форм. Методична значущість визначається розробкою методики складання, аудиту та аналізу фінансової звітності. Практична значущість полягає у можливості впровадження розроблених пропозицій щодо вдосконалення організації складання фінансової звітності, підвищення ефективності аудиторських процедур, аналізу фінансових показників та оцінки діяльності підприємств.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи: 2024-2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: фінансова звітність, принципи, оцінка, аудит, аналіз, нормативно-правове забезпечення, фінансовий стан.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ	7
1.1 Сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства	7
1.2 Принципи складання фінансової звітності, мета звітності та роль	12
1.3 Зарубіжний досвід форм та методика складання фінансової звітності	18
1.4 Нормативно - правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України	28
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ	39
2.1 Заповнення та подання фінансової звітності	39
2.2 Методика складання фінансової звітності суб'єктів господарювання	43
2.3 Застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності	48
2.4 Пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм для ПрАТ «КПМГ Аудит»	53
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО – МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	58
3.1 Організаційно - методичні підходи аудиту фінансової звітності, мета та роль	58
3.2 Методика аналізу показників фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Аудит»	61
3.3 Оцінка діяльності досліджуваного підприємства ПрАТ «КПМГ Аудит»	69
3.4 Пропозиції щодо удосконалення організації аудиту фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Аудит»	74
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Фінансова звітність підприємств є основним інструментом для оцінки їх фінансового стану, результатів діяльності та перспектив розвитку. У сучасних умовах глобалізації економіки й інтеграції України до міжнародного ринку, фінансова звітність виконує важливу роль не лише як джерело інформації для внутрішнього управління, але й як засіб забезпечення прозорості та довіри до діяльності підприємств з боку інвесторів, кредиторів і регуляторів.

Важливість цього дослідження зумовлена необхідністю адаптації національних стандартів бухгалтерського обліку до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що дозволяє забезпечити порівнянність і зрозумілість фінансових даних у міжнародному контексті. Удосконалення організаційно-методичних підходів до складання, аудиту та аналізу фінансової звітності сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємств, зміцненню їх конкурентоспроможності та формуванню довіри між суб'єктами господарювання та зацікавленими сторонами.

Актуальність дослідження також обумовлена зростанням вимог до фінансової звітності у контексті сучасних викликів, таких як посилення регуляторного контролю, цифровізація економіки, використання автоматизованих систем обліку й необхідність забезпечення інформаційної безпеки. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення методики складання звітності, її аналізу та аудиту є важливою умовою для прийняття ефективних управлінських рішень і досягнення стратегічних цілей підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження фінансової звітності, її складання, аудиту та аналізу активно обговорюються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. В Україні дослідження у цій сфері представлені роботами Голов С. Ф. та Осадчої О. О., які вивчають теоретичні та методичні

аспекти складання фінансової звітності, зокрема, роль Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у підвищенні прозорості та зрозумілості звітності.

Бондар М. І. аналізує принципи формування фінансової звітності у своїх роботах, акцентуючи увагу на важливості дотримання нормативно-правових вимог в Україні. Мороз В. М. досліджує інтеграцію сучасних інформаційних технологій у процес складання звітності, що сприяє оптимізації облікових процесів.

Зарубіжні дослідники, такі як Меєрс Д. (Myers D.), Шейфер К. (Schäfer C.), та Прайс Дж. (Price J.), розглядають вплив автоматизації обліку на якість фінансової звітності, підкреслюючи значення цифровізації у підвищенні точності та швидкості підготовки звітних даних.

Серед вітчизняних авторів, Фомина О. та Семенова С. досліджують удосконалення методики аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання України, акцентуючи увагу на використанні ризик-орієнтованого підходу для оцінки ефективності фінансової діяльності підприємств.

Загалом, аналіз наукових праць дозволяє зробити висновок про значний внесок вчених у розвиток теоретичної та методичної бази складання, аудиту та аналізу фінансової звітності, водночас підкреслюючи необхідність адаптації цих підходів до сучасних викликів, таких як цифровізація, глобалізація та зростаючі ризики у фінансовій сфері.

Метою дослідження є визначити сутність, роль та значення фінансової звітності в діяльності підприємства у сучасних умовах.

Завдання дослідження:

- розглянути принципи складання фінансової звітності, їх мету та роль;
- навести зарубіжний досвід форм та методики складання фінансової звітності;
- розглянути нормативно-правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України.
- розкрити організацію заповнення та подання фінансової звітності підприємства;
- навести методику складання фінансової звітності суб'єктів господарювання;

- наочно зобразити застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності;
- розробити пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм досліджуваного підприємства.
- визначити організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, його мету та роль; навести методику аналізу показників фінансової звітності;
- здійснити оцінку діяльності досліджуваного підприємства;
- надати пропозиції удосконалення організації аудиту фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства, її аудит та аналіз.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні, практичні аспекти методики складання фінансової звітності підприємств. Принципи, мета та роль фінансової звітності суб'єктів господарювання. Організаційно - методичні підходи до аудиту та аналізу фінансової звітності, оцінка діяльності досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження, було використано наступні методи: порівняння, синтез, коефіцієнтний, логічне узагальнення та діалектика, індукція і дедукція, табличний та графічний методи тощо.

Теоретична, методична та практична значущість. Теоретична значущість полягає в узагальненні принципів, мети та ролі фінансової звітності у діяльності підприємств, а також у визначенні організаційно-методичних підходів до аудиту та аналізу звітних форм. Методична значущість визначається розробкою методики складання, аудиту та аналізу фінансової звітності. Практична значущість полягає у можливості впровадження розроблених пропозицій щодо вдосконалення організації складання фінансової звітності, підвищення ефективності аудиторських процедур, аналізу фінансових показників та оцінки діяльності підприємств.

Апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези «Theoretical aspects of the audit of financial statements in the era of artificial intelligence and digitalization», що висвітлено на міжнародній

конференції «*Research in science, technology and economics*» Luxembourg, January 22-24.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти, праці українських та іноземних науковців, навчальна література з фінансового аналізу, статті у періодичних виданнях, матеріали науково-практичних конференцій, фінансова звітність ПрАТ «КПМГ Аудит», а також дані, розміщені на офіційних веб-ресурсах обраної компанії.

Структура роботи.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 100 сторінок. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 83 сторінках друкованого тексту. Робота містить 5 таблиць, 4 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 68 найменувань.

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ

1.1 Сутність, роль та значення фінансової звітності підприємства

У сучасному економічному середовищі фінансова звітність відіграє ключову роль у забезпеченні підприємств та зацікавлених сторін достовірною та структурованою інформацією. Вона є основним джерелом даних для аналізу фінансового стану, оцінки результатів діяльності та планування майбутніх перспектив. Усе більше уваги приділяється ролі звітності як засобу прозорості бізнесу, що сприяє залученню інвестицій і підвищенню довіри до компаній. Крім того, вплив глобалізації вимагає дотримання міжнародних стандартів, що робить аналіз її сутності, ролі та значення актуальним завданням для сучасної науки та практики.

Фінансова звітність виступає не лише інструментом інформування, а й потужним засобом прийняття управлінських рішень, який сприяє оптимізації діяльності підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності.

Дослідження наукових джерел свідчить про сприйняття фінансової звітності як важливого інструменту забезпечення функціонування економіки та суспільного розвитку [1, с. 560]. В умовах ринкових відносин особливе значення має її інформаційна функція, що слугує основою для прийняття управлінських рішень. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], фінансова звітність визначається як сукупність показників, сформованих на базі бухгалтерського обліку, для задоволення потреб користувачів. Таке трактування доповнюється положеннями НП(С)БО [3] та дослідженнями науковців.

На думку О.О. Осадчої, фінансова звітність є інформаційним продуктом, який слугує засобом узагальнення результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Вона орієнтована на задоволення інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів, створюючи основу для управління та прийняття рішень [4, с. 25].

М.І. Бондар підкреслює, що фінансова звітність — це структурований звіт, що дозволяє оцінити здатність підприємства генерувати економічні вигоди в майбутньому. Вона також відіграє ключову роль у виконанні зобов'язань перед кредиторами та інвесторами, підвищуючи фінансову прозорість [5, с. 15].

Ю.Г. Кім розглядає фінансову звітність як систему взаємопов'язаних форм, які фіксують стан і динаміку фінансових ресурсів підприємства. Важливим аспектом є її здатність забезпечувати прозорість діяльності, сприяючи довірі до підприємства з боку зовнішніх користувачів [6, с. 30].

З точки зору В.Ф. Палія, фінансова звітність виступає як інструмент комунікації між підприємством та зовнішнім середовищем. Вона дозволяє оцінити ефективність бізнесу, ризики, а також перспективи його розвитку, що є критично важливим для довгострокового стратегічного планування [7, с. 18].

У контексті Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) звітність розглядається як ключовий засіб представлення економічної інформації. Вона відображає результати діяльності, стан активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства, що сприяє інтеграції в міжнародне економічне середовище [8].

Біла Л.М. визначає поняття фінансова звітність як «...сукупність форм згрупованої та узагальненої інформації, що розкриває фінансовий стан і результати діяльності підприємства за звітний період» [9].

Оригінальним та інформативним, на нашу думку, є твердження М.С. Пушкаря, який під фінансовою звітністю розуміє «...сукупність реєстрів зведених, згрупованих, узагальнених показників за певний період, що характеризують статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку» [1]. Наведені в кваліфікаційній роботі визначення фінансової звітності акцентують увагу на її сутності як джерела ключової інформації для аналізу фінансового стану

підприємства. Вона розглядається як сукупність даних, які використовуються для оцінки фінансових результатів, платоспроможності, ліквідності та ефективності діяльності господарюючого суб'єкта. Однак ці трактування не завжди охоплюють весь спектр інформації, який може бути отриманий користувачами зі звітності, що підтверджує необхідність її більш глибокого дослідження.

На сучасному етапі розвитку науковці пропонують три основні підходи до розуміння фінансової звітності. Перший підхід ототожнює поняття «бухгалтерська звітність» і «фінансова звітність», вважаючи їх синонімами. Другий підхід відмежовує ці поняття, наголошуючи на тому, що фінансова звітність охоплює лише окремі аспекти обліку. Третій підхід розглядає фінансову звітність як складову частину більш широкого поняття «бухгалтерська звітність».

Фінансова звітність є важливим інформаційним джерелом для широкого кола користувачів, яких умовно можна поділити на дві групи: внутрішніх (менеджмент, власники) та зовнішніх (інвестори, кредитори, партнери, державні органи). Залежно від ролі користувачів у процесі управління, доступ до інформації у фінансовій звітності поділяється на відкриту (оприлюднену) та закриту (що становить комерційну таємницю). Відтак, рівень деталізації й доступу до звітних даних варіюється залежно від інформаційних потреб кожної з груп.

Кожна з форм фінансової звітності розкриває специфічні аспекти діяльності підприємства, такі як фінансовий стан (баланс), фінансові результати (звіт про прибутки та збитки) або грошові потоки (звіт про рух грошових коштів). Проте лише комплексний аналіз усіх форм дозволяє отримати повне уявлення про діяльність підприємства та ухвалити обґрунтовані рішення. Фінансова звітність зазвичай складається на основі бухгалтерських даних та подається регулярно (щокварталу, щорічно), забезпечуючи прозорість діяльності для різних груп зацікавлених сторін.

Інформація, що подається у фінансовій звітності, включає дані про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, фінансові результати та грошові потоки підприємства за певний період. Усі ці показники подаються у зручному для аналізу форматі, вираженому у грошовій оцінці, що робить звітність універсальним

інструментом для прийняття управлінських рішень. У табл. 1 наведено основні елементи фінансової звітності, які формують її інформаційний потенціал.

Таблиця 1.1 – Основні елементи фінансової звітності

Елемент фінансової звітності	Зміст та Призначення
Активи	Ресурси підприємства, які мають економічну цінність і використовуються для операційної діяльності..
Зобов'язання	Заборгованість підприємства перед кредиторами, що підлягає погашенню.
Власний капітал	Частка власників у ресурсах підприємства, що залишається після погашення зобов'язань.
Доходи та витрати	Показники, що відображають збільшення або зменшення економічних вигод підприємства протягом звітного періоду.
Фінансові результати	Підсумок діяльності підприємства за звітний період, який демонструє прибуток чи збиток.
Грошові потоки	Інформація про рух коштів підприємства, що забезпечує аналіз його ліквідності та платоспроможності.

Джерело: побудоване автором на основі [7]

Наведена структура елементів фінансової звітності демонструє її інформаційний потенціал та важливість для забезпечення прозорості і ефективного управління підприємством.

Фінансова звітність є фундаментом для проведення фінансового аналізу, який дає змогу оцінити ключові показники діяльності підприємства. Вона забезпечує аналітиків інформацією для розрахунку таких показників, як рентабельність активів, ліквідність та обіговість капіталу. Наприклад, баланс відображає стан активів і зобов'язань, що дозволяє оцінити фінансову стабільність підприємства, а звіт про фінансові результати демонструє рентабельність його діяльності.

На думку Гриценко О.Ф., без фінансової звітності неможливо побудувати дієву систему фінансового моніторингу, адже саме вона надає об'єктивну картину стану підприємства [10, с. 45].

Проте фінансовий аналіз виконує не лише внутрішню функцію. Він також є основою для забезпечення прозорості діяльності підприємства, що має критичне значення для зовнішніх зацікавлених сторін. Прозорість є ключовою умовою для створення довіри до підприємства як серед інвесторів, так і серед кредиторів. Саме завдяки фінансовій звітності компанія може відкрито демонструвати свої фінансові

результати та дотримання зобов'язань перед зовнішніми партнерами. Дані, отримані із звітності, зокрема грошові потоки та зобов'язання, дозволяють зовнішнім користувачам оцінити платоспроможність підприємства.

Прозорість також сприяє підвищенню інвестиційної привабливості компанії. Як зазначає Коваль Д.О., довіра інвесторів до підприємства значно зростає, якщо його звітність відповідає міжнародним стандартам, таким як МСФЗ [11, с. 39]. У свою чергу, ця прозорість створює підґрунтя для глибшої оцінки ефективності бізнесу.

Забезпечення прозорості створює можливість для об'єктивної оцінки ефективності підприємства. Наприклад, звіт про фінансові результати надає інформацію про дохідність, що дозволяє оцінити здатність підприємства генерувати прибуток. Звіт про рух грошових коштів демонструє ліквідність, тобто здатність компанії виконувати короткострокові фінансові зобов'язання.

Оцінка ефективності бізнесу важлива не лише для управлінського персоналу, але й для зовнішніх інвесторів, які визначають перспективи співпраці з підприємством. Як підкреслює Пушкар М.С., звітність є основним джерелом інформації для стратегічного аналізу, що дозволяє оцінити конкурентоспроможність підприємства та його здатність до зростання [12, с. 18].

Проте для того, щоб звітність могла слугувати інструментом оцінки ефективності, вона повинна відповідати вимогам міжнародних стандартів.

Відповідність фінансової звітності міжнародним стандартам (МСФЗ) гарантує її зрозумілість та зіставність для користувачів з різних країн. Це особливо важливо для підприємств, що прагнуть інтеграції на міжнародний ринок. Законодавство України, зокрема Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», зобов'язує великі підприємства складати звітність за МСФЗ, що дозволяє забезпечити її відповідність світовим стандартам [2].

Таким чином, зв'язок із міжнародними стандартами підсилює значення фінансової звітності, роблячи її універсальним інструментом для управління та аналізу. Це підтверджує її роль як основи для прийняття обґрунтованих рішень, як на рівні підприємства, так і для зовнішніх користувачів.

Фінансова звітність є ключовим елементом системи управління підприємством, що забезпечує надання достовірної, структурованої та релевантної інформації для широкого кола користувачів. Її значення визначається як на рівні внутрішнього управління, так і для зовнішніх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та регуляторні органи. Звітність не лише відображає результати діяльності підприємства, а й слугує основою для прийняття обґрунтованих рішень, стратегічного планування та оцінки ефективності бізнесу.

Забезпечення прозорості діяльності підприємства через фінансову звітність сприяє зміцненню довіри між суб'єктом господарювання та зацікавленими сторонами, підвищенню інвестиційної привабливості та відповідності регуляторним вимогам. Особливу увагу слід приділяти адаптації звітності до міжнародних стандартів (МСФЗ), що забезпечує її зіставність і зрозумілість для користувачів на глобальному рівні.

Таким чином, фінансова звітність є не лише засобом представлення даних, а й ефективним інструментом інформаційного забезпечення управління. Її вдосконалення, адаптація до сучасних викликів та автоматизація процесів складання є важливими аспектами для підвищення конкурентоспроможності підприємств у динамічних ринкових умовах.

1.2 Принципи складання фінансової звітності, мета звітності та роль

У процесі складання фінансової звітності важливу роль відіграють принципи, які забезпечують її достовірність, зрозумілість та порівнянність для широкого кола користувачів.

Принципи складання фінансової звітності становлять фундамент для забезпечення достовірності, зрозумілості та корисності інформації, що подається користувачам. Вони створюють основу для уніфікації звітності на міжнародному рівні та водночас враховують специфіку національних умов. У цьому контексті

важливим є аналіз відмінностей і спільних рис між принципами, закладеними в Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), та тими, що визначаються Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку України (НП(С)БО) [2].

Як у МСФЗ, так і в НП(С)БО, закладено ключові принципи, що мають забезпечити високу якість фінансової звітності. Ці принципи орієнтовані на формування звітності, яка відповідатиме інтересам широкого кола користувачів – як внутрішніх (менеджмент, власники), так і зовнішніх (інвестори, кредитори, регулятори).

Одним із визначальних принципів є обачність. Він забезпечує консервативний підхід до оцінки активів і зобов'язань, що дозволяє уникати завищення фінансових результатів. У НП(С)БО принцип обачності чітко закріплений і передбачає, що витрати повинні бути визнані раніше, ніж можливі доходи, якщо існує економічна невизначеність. Завдяки цьому принципу підприємства мають можливість мінімізувати ризики фінансових втрат. [3].

Принцип повного висвітлення, присутній у обох системах стандартів, забезпечує представлення всієї необхідної інформації у фінансовій звітності. Його дотримання є особливо важливим для зовнішніх користувачів, які приймають рішення на основі звітних даних. Проте в МСФЗ більше уваги приділяється детальному розкриттю інформації про ризики, оцінки й невизначеності, що може впливати на користувачів звітності. У національній практиці цей аспект не завжди враховується у повній мірі [13].

Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат забезпечує визнання фінансових результатів за певний період незалежно від фактичного руху грошових коштів. У НП(С)БО цей принцип чітко регламентований, зокрема у стандартах НП(С)БО 15 «Доходи» та НП(С)БО 16 «Витрати». Аналогічний принцип закладений у МСФЗ, проте у міжнародних стандартах більше уваги приділяється класифікації доходів і витрат за характером і функцією [15].

Принцип превалювання сутності над формою є ключовим для складання фінансової звітності. Він передбачає, що операції мають обліковуватися відповідно

до їхньої економічної сутності, а не лише юридичної форми. Цей принцип особливо актуальний для міжнародних компаній, оскільки дозволяє забезпечити прозорість і порівнянність фінансової звітності в умовах різних правових систем. У НП(С)БО цей принцип також закріплений, проте у практиці його реалізація може бути менш гнучкою через значний вплив регуляторних вимог [16].

Фінансова звітність є важливим елементом економічного життя підприємства, адже саме вона забезпечує користувачів структурованою, достовірною та релевантною інформацією для ухвалення рішень. В умовах глобалізації бізнесу, посилення регуляторного контролю та зростання складності фінансових операцій визначення мети фінансової звітності набуває особливої ваги. Зрозуміти, для чого складається звітність, означає розкрити її роль як інструменту комунікації між підприємством і зацікавленими сторонами. Розгляд цієї теми є важливим не лише для забезпечення відповідності сучасним стандартам, але й для створення ефективної системи управління.

Головна мета фінансової звітності полягає у формуванні інформаційної бази для ухвалення обґрунтованих економічних, управлінських та інвестиційних рішень. Це досягається через надання даних про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки підприємства. Саме завдяки цій інформації різні категорії користувачів можуть оцінити ефективність управління, здатність підприємства генерувати економічні вигоди та своєчасно виконувати зобов'язання.

Важливість мети фінансової звітності полягає в її здатності задовольняти різноманітні потреби користувачів:

- Інвестори отримують дані для оцінки прибутковості підприємства та прийняття рішень щодо інвестування.
- Кредитори аналізують платоспроможність підприємства.
- Менеджмент використовує звітність для стратегічного планування, оцінки ефективності діяльності та управління ризиками [17].

Фінансова звітність також слугує інструментом взаємодії із зовнішнім середовищем, демонструючи прозорість бізнесу та забезпечуючи довіру до нього з боку зацікавлених сторін.

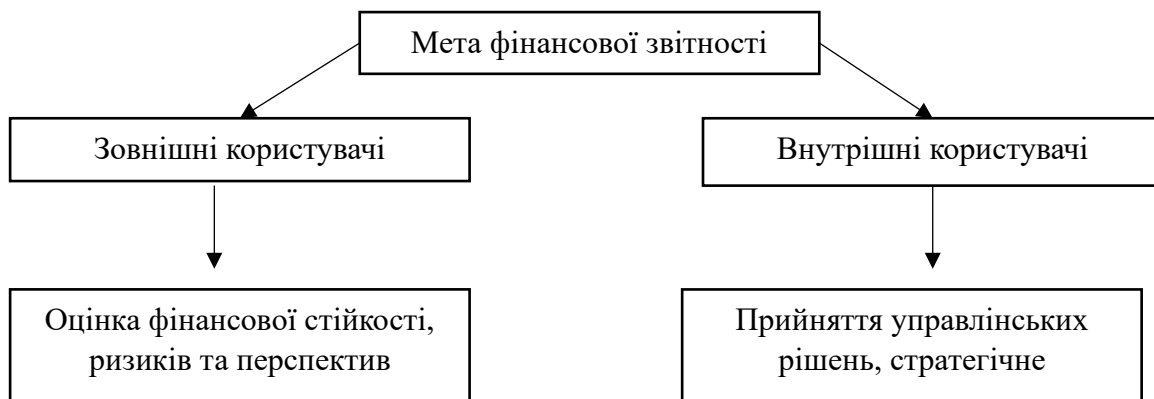

Рисунок 1.1 – Основна мета фінансової звітності та її зв’язок із потребами користувачів

Джерело: згруповано за інформацією [17]

У міжнародній практиці мета фінансової звітності регулюється Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Основною метою, згідно з Концептуальними основами складання фінансових звітів, є надання інформації зовнішнім користувачам для ухвалення економічних рішень [8].

Особливості мети фінансової звітності за МСФЗ:

- **Прозорість:** забезпечення зрозумілості звітності для користувачів у різних країнах.
- **Порівнянність:** надання можливості аналізу звітності між підприємствами.
- **Достовірність:** формування даних, що відповідають економічній реальності [8].

МСФЗ спрямовані на уніфікацію звітності, що робить її ефективним інструментом для залучення іноземних інвестицій і партнерств.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України визначають мету фінансової звітності як надання інформації для задоволення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. У НП(С)БО основна увага приділяється виконанню нормативно-правових вимог, що включає забезпечення державної статистики, податкового звітування та регуляторного контролю [3].

Особливістю НП(С)БО є орієнтація на специфічні умови української економіки, що робить мету фінансової звітності тісно пов'язаною з вимогами державних органів.

Мета фінансової звітності тісно пов'язана з її роллю в системі управління підприємством. Вона забезпечує:

- **Стратегічне планування:** аналіз фінансових показників допомагає визначати напрями розвитку.
- **Контроль за діяльністю:** порівняння фактичних результатів із запланованими [17].
- **Оцінку ризиків:** своєчасне виявлення проблем у фінансовій діяльності.

Фінансова звітність стає не лише інструментом аналізу минулого, але й основою для прогнозування та ухвалення обґрунтованих рішень.

Прозорість — одна з основних характеристик сучасного бізнесу, що дозволяє залучати капітал, встановлювати довірчі відносини з партнерами та мінімізувати інформаційні ризики. Фінансова звітність є центральним інструментом забезпечення прозорості, оскільки вона демонструє реальний фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

Завдяки стандартизованим підходам до підготовки фінансових звітів, інформація стає зрозумілою та доступною для різних категорій користувачів. У міжнародній практиці велике значення надається дотриманню МСФЗ, що сприяє створенню єдиного інформаційного простору для міжнародної спільноти. Водночас у національній економіці прозорість звітності допомагає забезпечувати відповідність нормативним вимогам та сприяє більш ефективному регуляторному контролю [18].

Фінансова звітність є незамінним інструментом для оцінки та управління ризиками. Аналіз основних фінансових показників дозволяє підприємству своєчасно виявляти проблемні зони, такі як зниження ліквідності чи збільшення боргового навантаження, та розробляти відповідні заходи реагування.

Для стратегічного планування фінансова звітність надає повний набір індикаторів, які допомагають оцінювати ефективність діяльності, визначати пріоритетні напрями розвитку та ухвалювати довгострокові рішення. Зокрема, інформація про структуру витрат і динаміку доходів дозволяє визначати оптимальні стратегії інвестування, а аналіз активів сприяє ефективному управлінню ресурсами підприємства.

Фінансова звітність виступає мостом між підприємством та його зацікавленими сторонами. Для інвесторів вона є джерелом інформації про дохідність і стабільність бізнесу, для кредиторів — про платоспроможність, а для партнерів — про фінансову надійність підприємства.

У міжнародному контексті фінансова звітність дозволяє підприємствам встановлювати контакти із зарубіжними інвесторами, залучати іноземний капітал та укладати вигідні партнерські угоди. Завдяки стандартизації інформації за допомогою МСФЗ, підприємства мають можливість конкурувати на світовому ринку, демонструючи прозорість і відкритість у своїй діяльності [18].

Фінансова звітність — це не лише інструмент представлення даних, але й основа для формування стратегічних та тактичних рішень у сучасному бізнесі. Принципи складання звітності забезпечують її якість, достовірність та релевантність, створюючи основу для довіри до інформації як на національному, так і на міжнародному рівнях. Мета фінансової звітності полягає у формуванні єдиної інформаційної платформи для користувачів, що дозволяє оцінювати фінансовий стан підприємств, аналізувати результати діяльності та прогнозувати їх розвиток.

Важливим аспектом є роль звітності у забезпеченні прозорості бізнесу, залученні капіталу та підтримці комунікації із зацікавленими сторонами. Порівняльний аналіз мети та принципів складання фінансової звітності за МСФЗ і НП(С)БО показав, що обидва підходи спрямовані на забезпечення високої якості інформації, хоча міжнародні стандарти мають більшу орієнтацію на глобалізацію бізнесу та інтеграцію в міжнародну економіку.

Таким чином, розгляд принципів, мети та ролі фінансової звітності є важливим для забезпечення ефективного управління підприємством у динамічному економічному середовищі.

1.3 Зарубіжний досвід форм та методика складання фінансової звітності

Фінансова звітність є невід'ємною складовою ефективного управління підприємствами, оскільки забезпечує користувачів важливою інформацією для прийняття рішень. У сучасному глобалізованому світі різні країни застосовують свої підходи до формування фінансової звітності, що зумовлено історичними, економічними та правовими особливостями. Зарубіжний досвід у цій сфері становить значний інтерес, адже він відображає багатогранність підходів до вирішення ключових питань, таких як прозорість, достовірність і порівнянність фінансової інформації.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) стали важливим інструментом уніфікації правил складання фінансової звітності на глобальному рівні. Водночас країни, такі як США, Німеччина, Японія, використовують власні моделі, які враховують місцеві потреби та регуляторні вимоги. Вивчення цих підходів дозволяє ідентифікувати переваги й обмеження різних методик, що є актуальним для вдосконалення облікової системи України [19].

Фінансова звітність у США базується на Generally Accepted Accounting Principles (GAAP), які є детальною системою стандартів, створеною для забезпечення прозорості, достовірності та порівнянності фінансової інформації. GAAP розроблено з урахуванням потреб широкого кола користувачів: інвесторів, кредиторів, регуляторів та управлінського персоналу. Унікальність цієї системи обумовлена її багаторічною еволюцією, що розпочалася в період Великої депресії

1929 року, коли відсутність уніфікованих стандартів спричинила значний економічний колапс.

Значний вплив на розвиток GAAP мала Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC), створена в 1934 році для регулювання фінансових ринків. У 1973 році для розвитку стандартів була заснована Рада з фінансових стандартів бухгалтерського обліку (FASB), яка визначає актуальні принципи та оновлює їх відповідно до змін у глобальному економічному середовищі [19].

Запровадження GAAP стало відповіддю на низку викликів, які постали перед американським бізнесом після Великої депресії. Економічна криза виявила суттєві прогалини в системі бухгалтерського обліку та розкритті фінансової інформації. Зокрема, компанії подавали звітність без чітких стандартів, що призводило до плутанини та недовіри з боку інвесторів.

SEC, як регуляторний орган, зробила стандартизацію фінансової звітності своєю пріоритетною задачею. Це сприяло формуванню системи GAAP, яка стала гарантом прозорості та достовірності фінансових даних. GAAP було розроблено для забезпечення:

1. Прозорості фінансових операцій. Завдяки деталізованим вимогам компанії зобов'язані розкривати всі аспекти своєї діяльності, що дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення.
2. Порівнянності звітності. Єдиний підхід до складання звітів забезпечує можливість аналізу різних компаній за однаковими критеріями.
3. Регуляторного контролю. GAAP дозволяє SEC перевіряти відповідність звітності законодавчим вимогам [19].

Попри глобалізацію економіки, США залишається однією з небагатьох країн, які використовують національні стандарти замість міжнародних (IFRS). Основні причини збереження GAAP включають:

Більша деталізація. GAAP є орієнтованим на правила, тоді як IFRS базується на принципах. Це дозволяє американським компаніям уникати двозначностей у звітності.

Стабільність фінансових ринків. GAAP забезпечує високу точність розрахунків і деталізацію даних, що особливо важливо для великих корпорацій.

Вимоги американських інвесторів. Американський фінансовий ринок є одним із найрозвиненіших у світі, і його учасники звикли до специфіки звітності за GAAP [19].

Однак деякі компанії, які працюють на міжнародних ринках, часто готують звітність і за IFRS, і за GAAP, що сприяє залученню іноземних інвесторів.

Згідно з GAAP, фінансова звітність публічних компаній повинна подаватися щоквартально та щорічно. Основні форми звітності включають:

1. Форма 10-Q: квартальний звіт, який подається до SEC. Він містить основну інформацію про фінансовий стан компанії за три місяці.
2. Форма 10-K: річний звіт, що охоплює детальний аналіз фінансової діяльності компанії за рік [20].

Крім того, компанії зобов'язані розкривати будь-які значні події у проміжках між звітними періодами через подання Форми 8-K.

Фінансова звітність за GAAP включає стандартні форми, що забезпечують детальне висвітлення фінансових показників:

1. Баланс (Balance Sheet): демонструє активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на певну дату.
2. Звіт про прибутки та збитки (Income Statement): надає інформацію про доходи, витрати та чистий прибуток за певний період.
3. Звіт про рух грошових коштів (Cash Flow Statement): показує рух коштів у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
4. Звіт про зміни у власному капіталі (Statement of Changes in Equity): розкриває динаміку змін у власному капіталі.
5. Примітки до фінансової звітності (Notes): забезпечують детальні пояснення до фінансових показників [21].

GAAP виконує ключову роль у фінансовій звітності США, забезпечуючи:

Прозорість бізнесу. Завдяки GAAP компанії надають відкриту інформацію про свою діяльність, що підвищує довіру з боку інвесторів.

Достовірність. Чіткі правила запобігають маніпуляціям із фінансовими даними, забезпечуючи їхню надійність.

Порівнянність. Уніфіковані стандарти дозволяють інвесторам аналізувати різні компанії за єдиними критеріями.

Підтримку регуляторного контролю. GAAP є основою для перевірок SEC, що гарантує дотримання законодавчих вимог.

Фінансова звітність у країнах Європейського Союзу (ЄС) суттєво уніфікована завдяки застосуванню Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Від моменту обов'язкового впровадження МСФЗ у 2005 році для публічних компаній, чії акції котируються на фондових біржах, ЄС прагне забезпечити прозорість і порівнянність фінансових звітів. Важливим аспектом дослідження є порівняння основних характеристик двох провідних систем бухгалтерського обліку — GAAP та МСФЗ (IFRS). Це дозволяє виявити ключові відмінності у підходах до регулювання, застосування та відображення фінансової інформації. Основні аспекти такого порівняння наведені в таблиці 1.2

Таблиця 1.2 – Огляд визначень сутності категорії «ризик»

Критерій порівняння	GAAP	МСФЗ (IFRS)
Рівень деталізації	Високий рівень деталізації з акцентом на формальні вимоги.	Середній рівень деталізації, основний акцент на сутності операцій.
Визнання доходів	Визнання доходів суворо регламентоване та залежить від виконання умов.	Визнання доходів базується на ймовірності отримання вигоди та її достовірній оцінці.
Оцінка активів та зобов'язань	Переважно використовується історична вартість.	Основний акцент робиться на ринковій (справедливій) вартості.
Регулювання	Регулюється Комісією з цінних паперів і бірж (SEC) та Радою з фінансових стандартів (FASB).	Регулюється Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB).
Підхід до розкриття інформації	Строгий та стандартизований підхід.	Орієнтований на адаптивність до потреб різних користувачів.
Гнучкість у застосуванні	Низька: чіткі правила обмежують можливості для професійного судження.	Висока: принципи дозволяють враховувати специфіку діяльності компаній.

Джерело: складено автором за даними [21]

Гармонізація стандартів сприяла створенню єдиного економічного простору, що полегшує інтеграцію європейських підприємств у світову економіку. МСФЗ не лише підвищують довіру інвесторів, але й забезпечують можливість ефективного порівняння результатів діяльності компаній у різних країнах [22].

Водночас гармонізація фінансової звітності в межах ЄС стикнулася з низкою викликів. Адаптація компаній до нових стандартів потребувала значних ресурсів та підготовки персоналу. Проте переваги від впровадження МСФЗ, зокрема збільшення інвестиційної привабливості компаній, виправдали ці зусилля. У країнах ЄС, таких як Німеччина, Франція та Велика Британія, існують власні підходи до складання фінансової звітності, які гармонізовані з МСФЗ, але зберігають національні особливості.

Німеччина використовує дві системи стандартів бухгалтерського обліку: національні положення, викладені в Комерційному кодексі (Handelsgesetzbuch, HGB), та МСФЗ для складання консолідованої звітності публічними компаніями. Основний акцент у HGB зроблено на обережності та захисті кредиторів, що гарантує стабільність підприємств у довгостроковій перспективі. HGB передбачає консервативний підхід до оцінки активів та зобов'язань, що забезпечує надійність фінансових звітів. Наприклад, резерви, створені згідно з HGB, часто вищі, ніж це вимагається за МСФЗ, що створює додатковий рівень фінансової стабільності.

Незважаючи на національну специфіку, публічні компанії Німеччини, які котируються на біржі, зобов'язані складати консолідовану звітність за МСФЗ. Це забезпечує можливість порівняння їхніх фінансових даних із компаніями інших країн, що особливо важливо для міжнародних інвесторів [23].

Франція, маючи багатовікову традицію бухгалтерського обліку, дотримується Плану загального обліку (Plan Comptable Général, PCG), який регулює правила складання фінансової звітності для більшості компаній. PCG орієнтований на задоволення потреб податкових органів та державної статистики, що відрізняє французьку звітність від стандартів, орієнтованих на інвесторів. Водночас публічні компанії, які працюють на міжнародних ринках, зобов'язані складати звітність за МСФЗ [24].

Особливістю французької моделі є деталізована класифікація рахунків і жорстка регламентація процедур обліку. Це сприяє високому рівню точності даних, але обмежує гнучкість у підходах до складання звітності. Крім того, французька звітність часто використовується як інструмент регуляторного контролю, що є важливим у контексті прозорості бізнесу.

Фінансова звітність у Великій Британії характеризується орієнтацією на інтереси інвесторів. Основними стандартами є Financial Reporting Standards (FRS), розроблені Радою з фінансової звітності. У той час як великі публічні компанії складають звітність за МСФЗ, приватні компанії можуть використовувати FRS, що дозволяє їм адаптувати облікові підходи до своїх потреб [25].

Британська система бухгалтерського обліку відрізняється гнучкістю і прозорістю. Вона дозволяє компаніям ефективно представляти свої фінансові результати, залучати інвесторів і конкурувати на міжнародних ринках. Крім того, у Великій Британії великого значення надають деталізації розкриття інформації про ризики та перспективи розвитку компаній, що підвищує їхню інвестиційну привабливість [25].

МСФЗ стали ключовим інструментом гармонізації фінансової звітності в ЄС. Їх використання дозволило усунути бар'єри у веденні бізнесу між країнами-членами та сприяло інтеграції європейських компаній у світові ринки. Основна роль МСФЗ полягає у забезпеченні прозорості, порівнянності та надійності фінансових звітів [26]. Вони також стали основою для вдосконалення корпоративного управління, дозволивши інвесторам і кредиторам більш точно оцінювати фінансовий стан підприємств.

Прозорість фінансової звітності, забезпечена МСФЗ, сприяє залученню іноземного капіталу та розвитку міжнародного співробітництва. Водночас країни ЄС зберігають національні особливості складання фінансових звітів, що дозволяє враховувати локальні економічні та правові умови.

Фінансова звітність у країнах Азії, зокрема Японії, Китаї та Індії, демонструє значні відмінності, обумовлені історичними, культурними та економічними особливостями кожної з країн. Незважаючи на загальну тенденцію до гармонізації

зі світовими стандартами, зокрема Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), національні системи обліку продовжують відігравати важливу роль, адаптуючи звітність до специфіки місцевого бізнесу та регуляторного середовища.

Японія, наприклад, дотримується принципів японських стандартів бухгалтерського обліку (Japanese Generally Accepted Accounting Principles, J-GAAP), які характеризуються консервативністю та орієнтацією на довгострокову стабільність підприємств. Ця модель обліку зосереджується на забезпеченні інтересів банків та кредиторів, які є основними джерелами фінансування японських компаній. Закон про фінансові інструменти та біржі (Financial Instruments and Exchange Act) регламентує фінансову звітність, тоді як J-GAAP гарантує створення резервів і консервативну оцінку активів, що сприяє довірі до звітності навіть у кризові періоди [27]. Попри це, великі корпорації в Японії, які працюють на міжнародних ринках, мають можливість скласти звітність за МСФЗ, що підвищує їхню інвестиційну привабливість [28].

Китайська модель фінансової звітності регулюється Китаєми стандартами бухгалтерського обліку (China Accounting Standards, CAS), які адаптовані до МСФЗ, але залишають простір для врахування національних особливостей. Основною відмінністю є сильний вплив держави на економічні процеси, що відображається і у фінансовій звітності. Державні підприємства відіграють ключову роль у китайській економіці, тому звітність орієнтована на виконання державних програм і врахування економічних пріоритетів. Наприклад, уряд стимулює інновації та модернізацію виробничих потужностей через субсидії та податкові пільги, що також впливає на структуру та зміст фінансових звітів. Попри вплив держави, Китай поступово переходить до повного впровадження МСФЗ для великих державних і приватних компаній, які беруть участь у міжнародних операціях [29].

В Індії фінансова звітність регулюється Індійськими стандартами бухгалтерського обліку (Indian Accounting Standards, Ind-AS), які також гармонізовані з МСФЗ. Ця модель зосереджена на забезпеченні прозорості та привабливості для іноземних інвесторів. Індійська звітність враховує специфіку

великої кількості малих і середніх підприємств, які становлять значну частину економіки країни. Для таких підприємств передбачені спрощені вимоги до звітності. Водночас великі корпорації, які залучають капітал на міжнародних ринках, складають звітність відповідно до Ind-AS, що забезпечує її порівнянність із міжнародними аналогами [30]. Значна інтеграція податкових вимог із обліковими стандартами є ще однією характерною рисою індійської системи.

Місцеві економічні умови суттєво впливають на формування фінансової звітності в Азії. У Японії висока залежність від банківського фінансування стимулює обережний підхід до оцінки активів та зобов'язань. У Китаї, де уряд відіграє активну роль у розвитку економіки, фінансова звітність відображає національні пріоритети, такі як модернізація інфраструктури та підтримка державних підприємств. В Індії динамічний розвиток технологічного сектору та стартапів формує потребу в прозорості звітності для залучення іноземних інвестицій.

Роль МСФЗ у гармонізації азійської звітності стає дедалі помітнішою, особливо для компаній, які прагнуть конкурувати на глобальних ринках. Використання МСФЗ дозволяє забезпечити прозорість, порівнянність і надійність звітності, що є важливим для інвесторів і партнерів. У той же час національні стандарти, такі як J-GAAP, CAS та Ind-AS, залишаються актуальними завдяки врахуванню місцевих економічних умов і культурних особливостей, забезпечуючи баланс між міжнародною гармонізацією та національною ідентичністю [31].

Адаптація зарубіжних моделей фінансової звітності в Україні є важливим кроком для інтеграції до глобальної економіки. Досвід розвинених країн, таких як США, країни Європейського Союзу, Японія та Китай, показує, що гармонізація національних стандартів із міжнародними сприяє підвищенню прозорості бізнесу, залученню іноземних інвестицій і розвитку внутрішнього ринку. Проте, доцільність використання зарубіжних підходів в Україні залежить від низки факторів.

Американська модель, заснована на GAAP, відрізняється гнучкістю та акцентом на ринковій орієнтації. Вона добре підходить для великих корпорацій із широким доступом до міжнародних ринків капіталу. Однак, для України її

адаптація може бути складною через необхідність масштабного навчання кадрів, високі витрати на впровадження та специфічність регуляторного середовища [21].

Європейська модель, побудована на основі МСФЗ, є більш універсальною та пристосованою до гармонізації звітності на міжнародному рівні. Використання МСФЗ в Україні вже частково реалізовано, особливо для великих підприємств, що працюють із іноземними інвесторами. Проте важливим залишається питання інтеграції національних стандартів із МСФЗ для малого та середнього бізнесу, враховуючи економічні та культурні особливості країни [22].

Азійська модель фінансової звітності демонструє, як можна успішно інтегрувати міжнародні стандарти, зберігаючи при цьому локальні особливості. Китай та Індія гармонізували свої стандарти зі світовими, водночас врахувавши потреби внутрішнього ринку. Для України цей підхід може бути корисним у контексті розвитку власних стандартів, які поєднуюватимуть міжнародні вимоги з національною специфікою [31].

Таким чином, для України найбільш доцільним є використання досвіду країн ЄС, доповненого елементами гнучкості азійських підходів. Це дозволить створити ефективну систему фінансової звітності, яка відповідатиме міжнародним стандартам і враховуватиме місцеві економічні умови.

Гармонізація облікової системи України з міжнародними стандартами стикається з численними проблемами. Основною з них є різниця між законодавчими базами, які регулюють облік і звітність. В Україні система бухгалтерського обліку орієнтована на виконання податкових вимог, тоді як міжнародні стандарти спрямовані на задоволення інформаційних потреб інвесторів і стейкхолдерів.

Іншою значною проблемою є недостатній рівень підготовки фахівців. Багато бухгалтерів і аудиторів, особливо на малих і середніх підприємствах, не мають достатнього досвіду роботи з МСФЗ. Це ускладнює перехід на міжнародні стандарти та знижує якість фінансової звітності.

Високі витрати на впровадження МСФЗ також є стримуючим фактором. Це включає витрати на програмне забезпечення, навчання персоналу та послуги

зовнішніх консультантів. Особливо це відчутно для підприємств, які працюють у секторах із низькою маржинальністю.

Культурні та економічні особливості України також ускладнюють гармонізацію. Наприклад, консервативний підхід до оцінки активів, який використовується в Україні, не завжди узгоджується із принципами МСФЗ, які орієнтовані на ринкову оцінку.

Попри ці виклики, гармонізація облікової системи України з міжнародними стандартами є важливим кроком для інтеграції у світову економіку. Це вимагатиме комплексного підходу, включаючи зміни в законодавстві, покращення освітньої системи та підтримку з боку держави.

арубіжний досвід відіграє ключову роль у реформуванні фінансової звітності в Україні, сприяючи підвищенню її прозорості та достовірності. Використання міжнародних стандартів, таких як МСФЗ, дозволяє підприємствам представляти фінансову інформацію зрозумілою та порівнянною для іноземних інвесторів і партнерів.

Досвід країн ЄС показав, що впровадження МСФЗ сприяє зростанню довіри до фінансової звітності. Прозорість даних є важливим фактором для залучення іноземних інвестицій і розвитку внутрішнього ринку капіталу [26]. Подібний підхід можна реалізувати в Україні, зокрема через адаптацію МСФЗ для всіх категорій підприємств.

Американська модель, орієнтована на інтереси інвесторів, також має велике значення. Прозорість звітності за GAAP дозволяє компаніям ефективно залучати капітал на міжнародних ринках. Для України важливим є вивчення цього досвіду з метою створення більш ринково-орієнтованої системи обліку.

Азійські країни, такі як Китай і Індія, демонструють, як можна досягти прозорості звітності, зберігаючи локальні особливості. Їхній досвід показує, що ефективна гармонізація можлива навіть у країнах із високим рівнем державного регулювання економіки. В Україні подібний підхід може сприяти підвищенню прозорості, враховуючи специфіку місцевого ринку [31].

Зарубіжний досвід підтверджує, що прозорість фінансової звітності є ключовим чинником для забезпечення сталого розвитку економіки. Україна має змогу використати найкращі практики для реформування своєї облікової системи, що дозволить їй інтегруватися у світовий економічний простір.

Узагальнюючи, можна сказати, що аналіз зарубіжного досвіду формування та методики складання фінансової звітності демонструє різноманітність підходів і значну роль локальних економічних умов у їх формуванні. Міжнародні стандарти (МСФЗ) стали інструментом гармонізації звітності на глобальному рівні, водночас американські, європейські та азійські моделі зберігають свою унікальність, що відповідає специфічним потребам їхніх економік.

Для України запозичення зарубіжного досвіду є стратегічно важливим. Американська модель може бути прикладом ефективного регуляторного контролю та прозорості, європейська — універсальності та адаптивності до міжнародних стандартів, а азійська — балансу між гармонізацією та локальними особливостями.

Водночас успішна адаптація цих моделей вимагає вирішення низки проблем, таких як гармонізація національних стандартів із МСФЗ, підвищення кваліфікації фахівців, вдосконалення законодавчої бази та зменшення витрат на впровадження. Використання зарубіжного досвіду сприятиме підвищенню прозорості, достовірності та інвестиційної привабливості українських підприємств, забезпечуючи їхню інтеграцію у світову економіку.

1.4 Нормативно-правове забезпечення методики складання та подання фінансової звітності, формування її елементів суб'єктами господарювання України

Фінансова звітність є одним із ключових інструментів економічного управління, оскільки забезпечує користувачів інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих рішень. У процесі складання та подання фінансової

звітності суб'єктами господарювання України важливу роль відіграє нормативно-правове регулювання. Воно створює основу для уніфікації підходів, забезпечення достовірності та прозорості фінансової інформації, а також сприяє її відповідності міжнародним стандартам.

Система нормативно-правового забезпечення у сфері фінансової звітності в Україні включає різноманітні акти, серед яких ключове місце займають Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Податковий кодекс України та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Ці документи регламентують основні аспекти методики складання звітності, визначають вимоги до розкриття її елементів і забезпечують відповідність стандартам якості.

З урахуванням глобалізаційних процесів та прагнення інтеграції у світовий економічний простір, Україна також адаптує своє законодавство до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Проте процес гармонізації супроводжується низкою викликів, таких як відмінності у підходах до обліку, складність адаптації міжнародних вимог до місцевих економічних умов та недостатній рівень підготовки фахівців.

Фінансова звітність в Україні є однією з ключових складових системи бухгалтерського обліку, регулювання якої здійснюється на основі численних нормативно-правових актів. Вони забезпечують правове підґрунтя для складання звітності, формування її елементів та подання користувачам. Головним документом у цій сфері є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Він визначає основні принципи бухгалтерського обліку, структуру звітності та вимоги до її складання й подання. Закон також встановлює загальні правила для всіх суб'єктів господарювання, забезпечуючи єдність підходів у процесі обліку [2].

Важливою частиною законодавчого поля є Податковий кодекс України, який регламентує зв'язок фінансової звітності з податковим обліком. Хоча фінансова та податкова звітність мають різні цілі, їхній взаємозв'язок впливає на формування облікової політики підприємств. Податковий кодекс встановлює вимоги до

розрахунку податкових зобов'язань, що базуються на даних бухгалтерського обліку, та забезпечує контроль за правильністю відображення доходів, витрат і зобов'язань [32].

Одним із ключових інструментів, що деталізують процес складання звітності, є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Ці стандарти встановлюють порядок формування фінансових показників і вимоги до розкриття інформації. НП(С)БО забезпечують гармонізацію української облікової системи з міжнародними стандартами, зокрема, у сфері визначення доходів, витрат, оцінки активів і зобов'язань. Вони орієнтовані на задоволення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації, таких як інвестори, кредитори й державні органи [3].

Крім того, значний вплив на складання фінансової звітності мають нормативні акти Державної служби статистики України, які визначають вимоги до подання статистичної звітності. Хоча ці вимоги здебільшого пов'язані із забезпеченням державної статистики, вони впливають на формати й терміни складання окремих елементів фінансової звітності, таких як оборотні баланси чи деталізовані форми аналізу діяльності підприємств.

Окрім зазначених документів, до нормативно-правового забезпечення входять численні розпорядження Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та інших регуляторних органів. Наприклад, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку окремих видів діяльності та конкретних операцій надають підприємствам інструкції щодо застосування облікових принципів у специфічних умовах. Регуляторні акти також уточнюють облікову політику в окремих секторах економіки, таких як банківська справа чи енергетика.

Таким чином, система нормативно-правового регулювання фінансової звітності в Україні є багаторівневою та орієнтованою на забезпечення прозорості й достовірності звітної інформації. З одного боку, вона сприяє адаптації національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, а з іншого — враховує специфічні вимоги української економіки.

Складання та подання фінансової звітності в Україні базується на основних принципах, закріплених у нормативно-правових актах, таких як Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Визначальні принципи, такі як повне висвітлення, нарахування та відповідність доходів і витрат, обачність, послідовність і безперервність діяльності, формують основу для забезпечення прозорості, достовірності й порівнянності фінансової інформації [3].

Методика складання фінансової звітності передбачає суворе дотримання вимог до розкриття елементів фінансових звітів. Зокрема, активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати мають бути відображені в обліку й звітності відповідно до їхньої економічної сутності, а не лише юридичної форми. Наприклад, оцінка активів повинна базуватися на їхній реальній вартості, що дозволяє користувачам фінансових звітів об'єктивно оцінювати фінансовий стан підприємства. Зобов'язання, у свою чергу, мають бути визнані у звітності на момент виникнення, незалежно від строку їхнього погашення, відповідно до принципу нарахування. Це забезпечує реалістичне відображення фінансових ризиків підприємства [3].

Розкриття власного капіталу, доходів і витрат вимагає особливої уваги до деталізації показників. Зокрема, звіт про фінансові результати має містити інформацію про операційні, фінансові та інші доходи й витрати, що дозволяє користувачам оцінювати ефективність діяльності підприємства в різних аспектах. Крім того, примітки до фінансової звітності є важливим елементом розкриття, оскільки вони надають додаткову інформацію про методи оцінки, ризики та інші суттєві аспекти діяльності суб'єкта господарювання [3].

Особливості складання фінансової звітності в Україні залежать від категорії суб'єктів господарювання. Суб'єкти малого підприємництва мають спрощену систему обліку й звітності, що передбачає зменшення кількості форм звітності та спрощені вимоги до їх заповнення. Для таких суб'єктів фінансова звітність обмежується основними формами, такими як баланс і звіт про фінансові

результати. Це дозволяє мінімізувати адміністративне навантаження, але водночас забезпечити базовий рівень інформаційної прозорості [2].

Для великих підприємств, які відіграють значну роль у національній економіці та мають широку аудиторію користувачів фінансової звітності, методика складання звітності є більш складною. Вони зобов'язані дотримуватися НП(С)БО або, за певних умов, МСФЗ, що дозволяє забезпечити високу якість фінансової інформації та її порівнянність на міжнародному рівні. Вимоги до таких підприємств включають розкриття інформації у примітках до звітності, деталізацію активів і зобов'язань за типами та термінами, а також обов'язковий аудит фінансових звітів [8].

Бюджетні установи, у свою чергу, керуються спеціальними нормативними актами, які регулюють облік і звітність у державному секторі. Їхня звітність має забезпечити контроль за ефективним використанням бюджетних коштів і відповідність видатків затвердженим бюджетам. Це вимагає деталізованого підходу до відображення доходів і витрат, а також дотримання принципу прозорості, що є критично важливим для громадського контролю [2].

Методика подання фінансової звітності передбачає також дотримання термінів та процедур її подання. Відповідно до чинного законодавства, суб'єкти господарювання повинні подавати звітність щорічно, а окремі категорії підприємств, такі як публічні акціонерні товариства, також зобов'язані складати проміжну (квартальну) звітність. Крім того, підприємства повинні своєчасно подавати звітність до державних органів, зокрема до податкової служби, органів статистики й регуляторів ринку [32].

Таким чином, методика складання та подання фінансової звітності в Україні є багатограним процесом, що враховує вимоги національного законодавства, потреби користувачів і специфіку діяльності підприємств. Вона спрямована на забезпечення прозорості, достовірності й порівнянності фінансових даних, що є основою для ухвалення ефективних управлінських і стратегічних рішень.

сучасних умовах глобалізації економіки та інтеграції України до міжнародного ринку важливим аспектом є адаптація національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Основною метою цього процесу є забезпечення прозорості, порівнянності та надійності фінансової звітності, що є ключовим чинником для залучення іноземних інвестицій і розвитку національного бізнесу.

МСФЗ суттєво вплинули на формування українських НП(С)БО. Створення національних стандартів у 1999 році було спрямоване на гармонізацію облікової системи України з міжнародними вимогами. Більшість положень НП(С)БО були розроблені з урахуванням МСФЗ, включаючи принципи нарахування, відповідності доходів і витрат, а також розкриття інформації. Наприклад, НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" значною мірою відповідає МСФЗ 1 "Подання фінансових звітів" у частині структури звітності та вимог до розкриття [22].

Водночас повна гармонізація українських стандартів із МСФЗ стикається з низкою труднощів. По-перше, МСФЗ орієнтовані на інформаційні потреби інвесторів і ринків капіталу, тоді як НП(С)БО враховують національні особливості економіки, зокрема податкове спрямування обліку. Це створює розбіжності у підходах до оцінки активів, зобов'язань та капіталу. По-друге, МСФЗ часто оновлюються відповідно до змін у глобальній економіці, тоді як адаптація цих змін до НП(С)БО потребує тривалого часу й значних ресурсів [8].

Законодавчі вимоги для компаній, що складають звітність за МСФЗ, були запроваджені Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Згідно з ним, з 2018 року публічні акціонерні товариства, великі підприємства, банки та інші фінансові установи зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ. Це сприяло підвищенню прозорості звітності таких компаній і полегшенню їхньої інтеграції в міжнародний бізнес. Водночас для малого та середнього бізнесу залишається можливість використовувати спрощені форми звітності за НП(С)БО, що зменшує адміністративне навантаження на ці категорії підприємств [2].

Проблеми гармонізації української облікової системи з МСФЗ включають низький рівень підготовки фахівців до роботи з міжнародними стандартами, значні витрати на адаптацію інформаційних систем і складність узгодження

національного законодавства з вимогами МСФЗ. Крім того, різниця у підходах до оцінки активів, резервів і зобов'язань створює труднощі в перехідному періоді. Наприклад, МСФЗ орієнтовані на ринкову оцінку активів, тоді як НП(С)БО часто використовують консервативні підходи, що не завжди відповідає принципам справедливої вартості [33].

Перспективи гармонізації національної облікової системи з міжнародними стандартами є позитивними. Зокрема, розвиток освітніх програм і сертифікаційних курсів для бухгалтерів сприяє підвищенню кваліфікації кадрів. Держава також стимулює впровадження МСФЗ через оновлення законодавства та створення сприятливих умов для переходу підприємств на міжнародні стандарти. У перспективі це дозволить забезпечити більшу прозорість і порівнянність фінансової звітності українських підприємств із їхніми міжнародними аналогами, що сприятиме інтеграції України до світового ринку капіталу [5].

Таким чином, вплив МСФЗ на НП(С)БО є суттєвим, а гармонізація стандартів – важливим напрямом розвитку національної облікової системи. Незважаючи на труднощі, перспективи адаптації міжнародного досвіду в Україні залишаються оптимістичними, що відкриває нові можливості для підприємств і сприяє розвитку економіки країни.

Регуляторні органи відіграють ключову роль у забезпеченні дотримання методики складання фінансової звітності, виконуючи функції нагляду, контролю та надання рекомендацій. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції України до міжнародного ринку їхня діяльність спрямована на гарантування прозорості, достовірності та повноти звітності суб'єктів господарювання. Особливе значення мають Державна податкова служба України, Державна служба статистики, Національний банк України та інші органи, які забезпечують реалізацію відповідної політики в сфері фінансового обліку.

Державна податкова служба (ДПС) має визначальний вплив на складання фінансової звітності в Україні через функцію податкового контролю. Згідно із законодавством, податкові органи зобов'язані перевіряти правильність відображення в обліку господарських операцій, які впливають на формування бази

оподаткування. Особливу увагу приділяють дотриманню норм Податкового кодексу України, що регламентує порядок визнання доходів і витрат для податкових цілей, а також застосування амортизаційної політики та інших механізмів, які впливають на фінансові результати. Податкові перевірки стимулюють підприємства до формування звітності відповідно до встановлених правил, забезпечуючи її відповідність нормативно-правовим актам [32].

Державна служба статистики (ДСС) виконує іншу важливу функцію, пов'язану з обробкою, аналізом та оприлюдненням статистичних даних, отриманих із фінансової звітності підприємств. Її діяльність спрямована на збирання та узагальнення інформації, яка слугує основою для прийняття економічних рішень на державному рівні. Для цього ДСС встановлює чіткі вимоги до складання статистичної звітності, включаючи визначення строків подання, структури та змісту документів. Завдяки цим механізмам забезпечується єдиний підхід до формування даних, що сприяє прозорості та повноті фінансової інформації [32].

Національний банк України (НБУ) також відіграє важливу роль у регулюванні складання звітності банківськими установами. Він визначає порядок подання фінансової звітності для банків і небанківських фінансових установ, контролює її відповідність міжнародним стандартам і регламентує процес аудиту. Особливу увагу НБУ приділяє адекватності оцінки активів і зобов'язань, формуванню резервів, управлінню ризиками та розкриттю інформації про фінансовий стан. Завдяки цим заходам забезпечується стабільність банківської системи та довіра до фінансового сектору [32].

Важливим аспектом діяльності регуляторів є їхній вплив на прозорість і якість фінансової звітності. Зокрема, введення обов'язкових аудитів фінансової звітності для певних категорій підприємств сприяє незалежній оцінці дотримання методики складання звітності. Аудиторські висновки є важливим інструментом підвищення довіри до звітності, особливо серед іноземних інвесторів і партнерів. Водночас регулятори, такі як Міністерство фінансів України, забезпечують актуалізацію національних стандартів бухгалтерського обліку та гармонізацію їх із

міжнародними вимогами, що підвищує їхню адаптованість до змін економічного середовища [33].

Крім того, регулятори впливають на якість звітності через удосконалення системи подання та обробки фінансових даних. Наприклад, впровадження електронної звітності знижує ризик помилок, підвищує оперативність подання документів і полегшує доступ до фінансової інформації для контролюючих органів. Це забезпечує більшу прозорість і доступність фінансової інформації як для держави, так і для суспільства.

Попри значний внесок регуляторів у забезпечення дотримання методики складання звітності, залишаються проблеми, які впливають на ефективність їхньої роботи. Серед них — недостатня цифровізація процесів, брак кваліфікованих кадрів і обмеженість ресурсів для проведення якісного контролю. Водночас перспективи розвитку цієї сфери є обнадійливими, оскільки впровадження нових технологій і розширення міжнародного співробітництва сприятимуть підвищенню ефективності роботи регуляторів.

Таким чином, роль регуляторів у забезпеченні дотримання методики складання фінансової звітності є критично важливою для прозорості, якості та надійності звітності суб'єктів господарювання. Їхня діяльність сприяє не лише виконанню законодавчих вимог, але й розвитку економіки через створення передумов для довіри до фінансових даних і підвищення інвестиційної привабливості країни.

Фінансова звітність є одним із ключових елементів управління підприємствами, адже саме вона формує основу для економічного аналізу, прийняття рішень та оцінки фінансової стійкості. Проте в Україні нормативно-правове забезпечення складання та подання фінансової звітності стикається з численними проблемами, які обмежують ефективність її функціонування. Ці проблеми пов'язані з недоліками нормативної бази, відсутністю єдиної політики для різних категорій підприємств та низьким рівнем розкриття інформації у звітності.

Однією з основних проблем є фрагментарність і недосконалість чинної нормативної бази. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність

в Україні" та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) є основними регуляторами у сфері звітності, проте вони часто не враховують сучасних реалій і міжнародного досвіду. Наприклад, багато положень НП(С)БО залишаються неузгодженими з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), що ускладнює інтеграцію українських підприємств у глобальну економіку [33]. Крім того, низка термінів і методик, використаних у нормативних актах, викликають неоднозначне трактування, що призводить до помилок у складанні звітності та ускладнює контроль за її достовірністю.

Ще однією важливою проблемою є відсутність єдиної політики для різних категорій підприємств. В Україні існують різні підходи до складання звітності для малих, середніх та великих підприємств, а також для бюджетних установ. Наприклад, малі підприємства, згідно з чинними нормативами, мають право подавати спрощену фінансову звітність, що суттєво обмежує доступ до детальної інформації про їхню діяльність. Водночас великі підприємства зобов'язані складати звітність за більш жорсткими стандартами, але часто стикаються з проблемами через недостатньо чітке законодавче регулювання специфічних аспектів обліку [5]. Такий підхід створює дисбаланс у доступі до інформації та ускладнює її аналіз на макрорівні, що впливає на якість економічного планування в країні.

Низький рівень розкриття інформації у звітності є ще однією значною проблемою, яка стримує розвиток фінансової звітності в Україні. Багато підприємств, особливо малих і середніх, обмежуються мінімальними вимогами до звітності, уникаючи надання додаткових даних, які могли б бути корисними для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Це часто пов'язано із небажанням компаній розкривати повну інформацію через побоювання щодо її використання конкурентами або регуляторами. У результаті фінансова звітність часто не відображає повної картини фінансового стану підприємств, що знижує її інформативну цінність [35].

Особливого значення ці проблеми набувають в умовах гармонізації облікової системи України з міжнародними стандартами. Неповнота інформації, невідповідність принципам прозорості та відкритості ускладнюють інтеграцію

українських компаній у світову економіку, стримуючи залучення іноземних інвестицій. Крім того, недоліки нормативної бази створюють додаткове навантаження на підприємства, які змушені витратити значні ресурси на адаптацію звітності до вимог міжнародних партнерів.

Для подолання цих проблем необхідно провести комплексну модернізацію нормативної бази. Це включає оновлення НП(С)БО з урахуванням сучасних економічних реалій і міжнародного досвіду, створення єдиної методології для різних категорій підприємств і впровадження жорсткіших вимог до розкриття інформації. Також важливо забезпечити підготовку фахівців, які здатні впроваджувати ці зміни, та розробити механізми контролю за їхнім дотриманням.

Нормативно-правове забезпечення складання та подання фінансової звітності в Україні є важливим елементом забезпечення прозорості й достовірності фінансової інформації. Попри значний прогрес у гармонізації НП(С)БО з МСФЗ, система обліку стикається з численними викликами, такими як недоліки нормативної бази, відсутність єдиної політики для різних категорій підприємств та низький рівень розкриття інформації.

Для вирішення цих проблем необхідно модернізувати нормативну базу, підвищити рівень кваліфікації фахівців і посилити контроль за дотриманням стандартів. Впровадження сучасних технологій, таких як електронна звітність, може сприяти підвищенню ефективності системи обліку. Застосування зарубіжного досвіду, зокрема в частині прозорості й порівнянності звітності, дозволить Україні інтегруватися у світовий економічний простір, залучати іноземні інвестиції та сприяти розвитку національної економіки..

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ

2.1 Заповнення та подання фінансової звітності

Процес підготовки фінансової звітності на підприємстві охоплює комплекс дій, спрямованих на своєчасне, достовірне та повне формування даних про фінансовий стан і результати господарської діяльності. На прикладі міжнародної аудиторської компанії ПрАТ «КПМГ Аудит» можна визначити ключові елементи побудови такої системи, враховуючи специфіку її операцій та застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Перш за все, відбувається розподіл відповідальності за різні етапи звітного процесу між фахівцями. Так, у ПрАТ «КПМГ Аудит» безпосередню роль у зборі та систематизації даних відіграє бухгалтерська служба, яка відповідає за первинний облік транзакцій, належне документування операцій та внесення коригувань у разі необхідності. Особи, що відповідають за репортинг, зосереджуються на формуванні проміжних та кінцевих форм звітності, забезпечуючи узгодженість усіх показників, підготовку приміток та стандартизованих розкриттів, а також на відповідності вимогам МСФЗ чи НП(С)БО.

Керівництво підприємства проводить фінальний перегляд попередньо підготованих форм, затверджує їх та приймає рішення щодо застосування конкретних методів оцінки, формування резервів і розкриття інформації. Ефективна організація процесу підготовки звітності передбачає впровадження внутрішніх регламентів, що визначають строки подання первинних документів, порядок їх перевірки та затвердження. Це дає змогу мінімізувати помилки й забезпечити оперативне отримання повних даних [4].

Сучасні інформаційні системи, застосовані у ПрАТ «КПМГ Аудит», сприяють інтеграції облікових процесів, пришвидшують формування звітних форм, а також надають можливість оперативного внесення коригувань і автоматичного оновлення підсумкових показників. Гнучкість процесів підготовки звітності важлива й у контексті змін нормативно-правового середовища, коли потрібно швидко адаптувати облікову політику та процедури до нових вимог. Таким чином, комплексна організація процесу забезпечує високу якість, надійність та своєчасність фінансової звітності.

Основними формами фінансової звітності, що складаються суб'єктами господарювання в Україні згідно з національними чи міжнародними стандартами, є: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал і Примітки до звітності [2].

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) відображає стан активів, зобов'язань і власного капіталу на кінець періоду. Він показує фінансову структуру підприємства, ступінь ліквідності та рівень незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) містить інформацію про доходи, витрати та кінцевий фінансовий результат за звітний період, а також інші сукупні доходи, що впливають на загальний показник сукупного доходу.

- Звіт про рух грошових коштів розкриває надходження та вибуття грошових коштів за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Цей звіт дозволяє оцінити здатність підприємства генерувати грошові потоки та їхню достатність для покриття зобов'язань.

- Звіт про власний капітал відображає зміни у складі та структурі власного капіталу протягом звітного періоду, враховуючи дивідендну політику, емісію акцій або інші операції, що впливають на капітал.

- Примітки до фінансової звітності деталізують основні показники, пояснюють застосовані облікові політики, методи оцінки, рівень ризиків,

пов'язаних з діяльністю підприємства, та розкривають додаткову інформацію, корисну для користувачів [36].

Структура та зміст цих форм забезпечують логічний зв'язок між показниками, надаючи користувачам цілісне уявлення про стан і результати діяльності підприємства. Спираючись на інформацію з лише двох форм фінансової звітності, як зовнішні, так і внутрішні користувачі мають можливість оцінити загальний фінансовий стан підприємства та ефективність його діяльності. (рисунок.2.1).

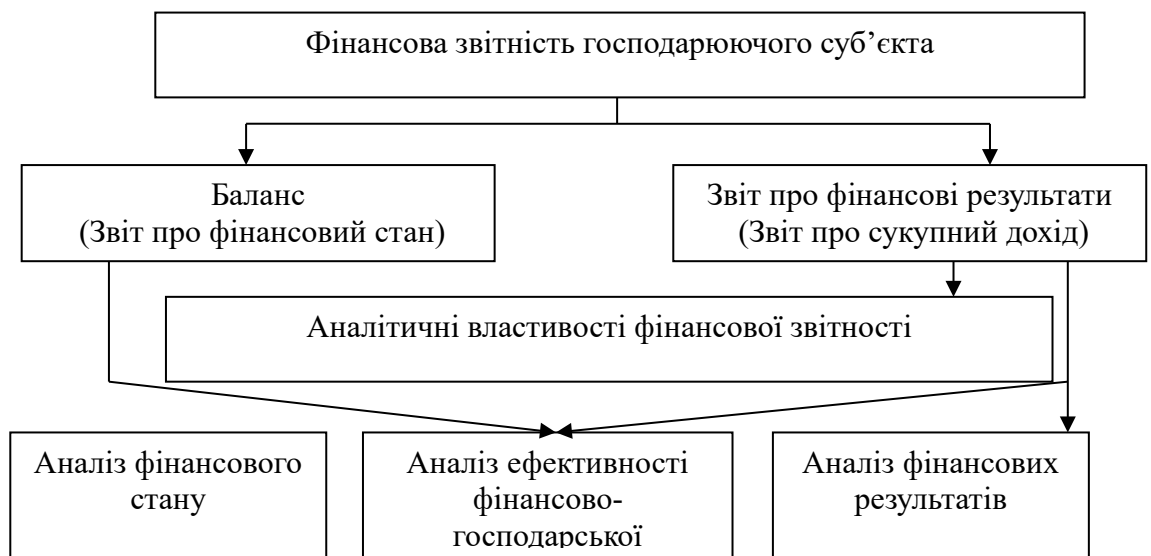

Рисунок 2.1. Аналітичні властивості фінансової звітності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [36]

Як міжнародна аудиторська компанія, ПрАТ «КПМГ Аудит» надає широкий спектр професійних послуг, зокрема аудит, податкове консультування, оцінку ризиків та управлінський консалтинг. Відображення таких операцій у фінансовій звітності має певні особливості. Зокрема, доходи від консультаційних та аудиторських послуг визнаються на основі ступеня їх завершеності або після виконання конкретних етапів робіт. Витрати включають оплату праці висококваліфікованих спеціалістів, витрати на оренду офісних приміщень, забезпечення інформаційними ресурсами, а також адміністративні та маркетингові витрати [37].

Важливим аспектом відображення господарських операцій є правильна класифікація статей у звітності та коректний розподіл витрат за періодами, аби уникнути викривлень у показниках. ПрАТ «КПМГ Аудит» використовує міжнародні стандарти, що забезпечує порівнянність, зрозумілість та прозорість її фінансових даних, а також внутрішньокорпоративні методичні матеріали, які регламентують підходи до оцінки та розкриття інформації Застосування МСФЗ допомагає формувати фінансову звітність, що відповідає міжнародним вимогам і полегшує аналіз показників сторонніми користувачами [8].

Перед остаточним поданням фінансової звітності у ПрАТ «КПМГ Аудит» запроваджено багаторівневу систему внутрішнього контролю, спрямовану на перевірку достовірності, повноти та відповідності даних встановленим стандартам і обліковій політиці. Перший етап контролю здійснює бухгалтерська служба та фахівці з репортингу, які звіряють показники реєстрів, коригують виявлені помилки, аналізують відхилення та узгоджують проміжні варіанти звітів.

На наступному етапі внутрішні аудитори оцінюють якість процедур, перевіряють правильність оцінок, коректність розрахунків, а також наявність усіх необхідних розкриттів у примітках. Результати цих перевірок обговорюються з керівництвом, яке має можливість внести додаткові уточнення або переглянути окремі облікові оцінки. Такий підхід дає змогу мінімізувати ризик появи викривлень і підвищує загальну якість звітності.

Дотримання термінів і порядку подання фінансової звітності є важливою складовою відповідальної обліково-звітної практики. Терміни визначаються чинним законодавством, нормативно-правовими актами, а також внутрішніми стандартами. Для суб'єктів господарювання, які перебувають під регулюванням державних органів або розкривають інформацію для акціонерів та потенційних інвесторів, встановлено обов'язкові графіки публікації звітності [38].

Звітні форми можуть подаватися як в електронному, так і в паперовому форматах, інколи із залученням сертифікованих електронних підписів. Дотримання встановлених строків підтверджує дисциплінованість підприємства та сприяє формуванню довіри користувачів до оприлюдненої інформації. Вчасна та повна

звітність допомагає ПрАТ «КПМГ Аудит» підтримувати свою репутацію на міжнародному рівні, демонструючи відповідність високим стандартам прозорості та надійності даних.

Проведене дослідження показало, що заповнення та подання фінансової звітності – це цілісний і багатогранний процес, який поєднує ретельну організацію обліково-звітного циклу, застосування міжнародних та національних стандартів, адаптацію до специфіки діяльності підприємства, таких як ПрАТ «КПМГ Аудит», а також впровадження систем внутрішнього контролю. Структурована та детально розкрита інформація у звітних формах, дотримання термінів і порядку подання даних забезпечують високий рівень прозорості, підвищують довіру користувачів і створюють умови для прийняття зважених управлінських рішень. Таким чином, ефективний процес підготовки та надання фінансової звітності є важливим чинником стабільного розвитку та посилення конкурентних позицій підприємства у сучасному економічному середовищі.

2.2 Методика складання фінансової звітності суб'єктів господарювання

Облікова політика є фундаментальною основою системи бухгалтерського обліку та звітності. Вона визначає сукупність принципів, методів і процедур, які застосовуються при оцінці активів, зобов'язань, доходів та витрат, а також при розкритті інформації у фінансовій звітності [18]. Облікова політика підприємства формується на основі ключових принципів та якісних характеристик, які регулюють процес підготовки фінансової звітності. За умов глобалізації бізнесу все більш актуальним стає застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які дозволяють формувати прозору, зрозумілу й порівнянну інформацію для користувачів у різних країнах.

Для суб'єктів господарювання в Україні облікова політика будується з урахуванням національних НП(С)БО (див. рисунок. 2.2).

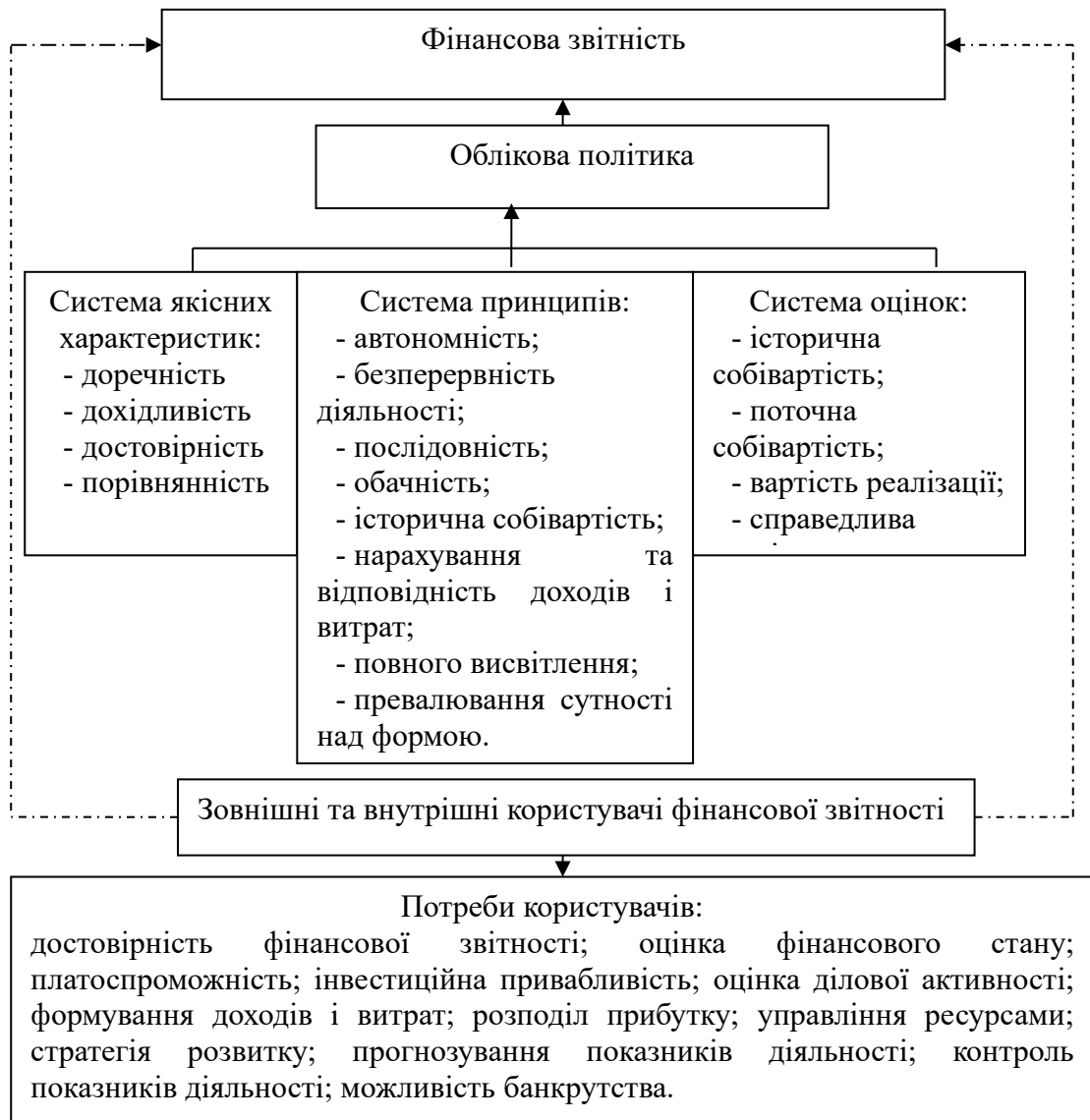

Рисунок 2.2. Загальні вимоги до формування облікової політики, в частині «фінансова звітність»

Джерело: побудовано автором з використанням [36]

За умов глобалізації бізнесу все більш актуальним стає застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які дозволяють формувати прозору, зрозумілу й порівнянну інформацію для користувачів у різних країнах.

Для суб'єктів господарювання в Україні облікова політика будується з урахуванням національних НП(С)БО, проте великі й міжнародно орієнтовані компанії, серед яких і ПрАТ «КПМГ Аудит», часто обирають МСФЗ як базу для складання звітності. У випадку ПрАТ «КПМГ Аудит» особливе значення має адекватне визначення моменту визнання доходів від надання професійних послуг

(аудит, консультації, податкове планування), оцінка резервів під сумнівну дебіторську заборгованість, а також вибір методів оцінки нематеріальних активів [36].

Регулярний перегляд облікової політики та її документування у внутрішніх регламентах сприяє оперативному реагуванню на зміни нормативно-правової бази та вимог глобальної мережі ПрАТ «КПМГ Аудит». У Звіті про прозорість ПрАТ «КПМГ Аудит» акцентується на дотриманні єдиних принципів та процедур у межах міжнародної мережі, що забезпечує узгодженість підходів до оцінки, визнання та розкриття показників [37]. Це підвищує довіру користувачів до фінансової звітності та забезпечує її відповідність кращим світовим практикам.

Робочий план рахунків – це логічно структурований перелік рахунків, які використовуються для відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. Його розробка враховує тип діяльності підприємства, обсяги операцій, рівень деталізації даних, а також вимоги облікової політики [38]. Для аудиторської та консультаційної компанії ПрАТ «КПМГ Аудит» важливо належним чином відображати доходи за проєктами, галузевими сегментами, типами послуг та географічними регіонами.

Адаптація Робочого плану рахунків передбачає створення субрахунків для обліку витрат на персонал, орендних платежів, інформаційних ресурсів, професійних інструментів (наприклад, спеціалізованого софту для аудиту), а також для розмежування доходів від різних видів консалтингових чи аудиторських проєктів [39]. Такий підхід дає змогу швидко формувати внутрішні управлінські звіти, оцінювати прибутковість окремих напрямів та приймати аргументовані рішення щодо розвитку бізнесу.

Використання інформації зі Звіту про прозорість ПрАТ «КПМГ Аудит» свідчить про вагомість чіткої структуризації доходів та витрат. Розкриття основних джерел прибутку і підходів до управління ризиками дозволяє узгодити Робочий план рахунків із потребами стратегічного планування [37]. Таким чином, Робочий план рахунків стає інструментом не лише для складання звітності, але й для внутрішнього контролю та аналізу.

Первинні документи слугують джерелом даних для бухгалтерського обліку і мають підтверджувати факт здійснення господарських операцій. У ПрАТ «КПМГ Аудит», як і в інших подібних компаніях, договори з клієнтами, акти наданих послуг, рахунки-фактури та інші супровідні документи є основою для внесення інформації до облікових реєстрів [39]. Цифровізація облікових процесів спрощує збір, зберігання та обробку даних, мінімізує ризик людських помилок і підвищує оперативність формування звітних показників.

Коректне документування операцій у сфері професійних послуг передбачає чітку фіксацію обсягу виконаних робіт, часу, витраченого фахівцями, та вартості ресурсів. За допомогою електронних систем документообігу, інтегрованих з обліковими програмами, у ПрАТ «КПМГ Аудит» забезпечується повнота та точність даних. Це відповідає вимогам внутрішнього контролю якості та прозорості, на які наголошується у Звіті про прозорість [37].

Одержана з первинних документів інформація структурується в облікових реєстрах – журналах, відомостях, автоматизованих базах даних. Ретельний внутрішній аудит даних, перевірка їх узгодженості та відповідності обліковій політиці забезпечують високу якість підсумкових звітних форм.

Формування підсумкових даних для фінансової звітності – це процес узагальнення, агрегування та впорядкування інформації, накопиченої в облікових реєстрах. На цьому етапі виконується розподіл доходів, витрат, активів та зобов'язань за відповідними статтями Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал, а також готується інформація для приміток [19].

Для ПрАТ «КПМГ Аудит» особливо важливо забезпечити адекватний розподіл доходів від довгострокових контрактів, правильне визнання витрат за періодами та формування резервів під потенційні ризики (наприклад, сумнівну заборгованість). У Звіті про прозорість розкривається практичний аспект контролю якості, який сприяє формуванню достовірних підсумкових показників. Процедури внутрішнього контролю та перевірки з боку міжнародних партнерів

ПрАТ «КПМГ Аудит», описані у Звіті, забезпечують відповідність підсумкових даних кращим міжнародним стандартам [37].

Важливим елементом є застосування МСФЗ для класифікації та оцінки статей звітності. Це дозволяє узгодити інтерпретацію показників із загальносвітовими підходами й підвищити порівнянність звітності ПрАТ «КПМГ Аудит» з аналогічними компаніями.

Фінансова звітність – це цілісна система, у якій основні форми тісно пов'язані між собою. Баланс відображає стан активів, зобов'язань і власного капіталу, а Звіт про фінансові результати показує, як формувався фінансовий результат упродовж періоду. Цей результат впливає на величину нерозподіленого прибутку, відображеного в капіталі, та, відповідно, на Баланс [12]. Звіт про рух грошових коштів демонструє реальність грошових потоків, підтверджуючи економічну сутність доходів і витрат, а Звіт про власний капітал відображає зміни у структурі капіталу внаслідок операцій із прибутком, дивідендами та інвестиціями власників.

Примітки доповнюють числові показники, пояснюючи методики оцінки, облікову політику, ризики та унікальні обставини. У випадку ПрАТ «КПМГ Аудит», взаємозв'язок між формами звітності є особливо важливим для відстеження впливу довгострокових проєктів, оцінки їх ефективності та демонстрації прозорості бізнесу. Матеріали Звіту про прозорість підкреслюють значення узгодженості та злагоженості звітних даних, оскільки це є передумовою довіри з боку зацікавлених сторін [37].

В умовах складних та інколи унікальних операцій, пов'язаних з наданням професійних послуг, бухгалтерський персонал та фахівці з репортингу ПрАТ «КПМГ Аудит» змушені застосовувати професійні судження та обґрунтовані оцінки. Вибір методу визнання доходів, оцінка резервів, прогнозування майбутніх грошових потоків, а також визначення справедливої вартості окремих статей вимагають від фахівців значного досвіду та знань.

У Звіті про прозорість ПрАТ «КПМГ Аудит» наголошується на внутрішніх механізмах забезпечення якості, що включають незалежні перевірки, систему наставництва, дотримання етичних норм і професійних стандартів. Це дозволяє

забезпечити належний рівень обґрунтованості професійних суджень і підвищує рівень надійності звітних даних [37]. Розкриття інформації про ці судження у примітках до звітності робить процес оцінок прозорим для користувачів, зменшуючи інформаційну асиметрію та посилюючи довіру до аудиторської фірми.

Методика складання фінансової звітності суб'єктів господарювання, проілюстрована на прикладі ПрАТ «КПМГ Аудит», виявляється багатогранною системою. Вона охоплює вибір та періодичний перегляд облікової політики, адаптацію Робочого плану рахунків, ретельне документування операцій, формування підсумкових даних, забезпечення взаємозв'язку між основними формами звітності, а також застосування професійних суджень і оцінок. Інформація зі Звіту про прозорість ПрАТ «КПМГ Аудит» допомагає краще зрозуміти практичний вимір цих процесів, демонструючи, як внутрішні контролю, етичні принципи та міжнародні стандарти сприяють формуванню якісної, достовірної та зрозумілої звітності.

Таким чином, комплексний підхід до методики складання фінансової звітності дає змогу підприємству підвищити рівень довіри зацікавлених сторін, забезпечити відповідність світовим практикам, сприяти ефективному управлінню та підтримувати конкурентоспроможність на сучасному ринку.

2.3 Застосування комп'ютерних технологій щодо складання фінансової звітності

Сучасна практика складання фінансової звітності неможлива без використання комп'ютерних технологій. Автоматизація бухгалтерського обліку, яка почалася з простих програм для ведення реєстрів, переросла у впровадження масштабних ERP-систем, що дозволяють інтегрувати практично всі ділянки обліку та управління підприємством. Завдяки цьому суб'єкти господарювання можуть не лише прискорити обробку первинних документів, а й зменшити ризик людських

помилки, оптимізувати робочі процеси та підвищити точність аналітичних показників.

Вибір програмного забезпечення залежить від специфіки діяльності, кількості транзакцій, обсягу операцій та вимог до аналітики. Для міжнародних аудиторських компаній, таких як ПрАТ «КПМГ Аудит», актуальними є комплексні системи, що підтримують МСФЗ, багатомовні інтерфейси, можливість консолідації звітності з різних юридичних осіб та філій, а також функції контролю якості даних. ERP-системи типу SAP, Oracle Fusion або Microsoft Dynamics 365, доповнені спеціалізованими модулями для аудиторської діяльності, можуть забезпечити високу ефективність облікового процесу [40].

Важливим аспектом є наявність гнучких налаштувань під облікову політику підприємства та підтримка оновлень відповідно до змін стандартів. Крім того, можливість інтеграції з іншими програмами (податковий облік, управлінський облік, кадрові системи) дозволяє створити єдину інформаційну екосистему, де фінансова звітність формується майже автоматично, з мінімальною потребою в ручних операціях.

Після вибору базового програмного рішення підприємство стикається з завданням інтеграції різних модулів, які відповідають за відображення та перевірку даних. До таких модулів належать бухгалтерські реєстри, аналітичні панелі, інструменти внутрішнього аудиту, системи управління документами та модулі контролю якості [41]

Для міжнародних компаній, зокрема ПрАТ «КПМГ Аудит», інтегровані системи дозволяють уніфікувати процедури складання звітності у різних філіях та офісах по всьому світу. Звіт про прозорість ПрАТ «КПМГ Аудит» вказує на застосування єдиних підходів до контролю та звітування, у тому числі завдяки інформаційним технологіям [37]. Інтеграція спрощує комунікацію між підрозділами, знижує ризик дублювання або суперечливості даних і сприяє оперативному виявленню помилок чи невідповідностей.

Крім того, інтегровані системи часто пропонують можливості глибшої аналітики за рахунок використання спеціалізованих плагінів та розширень.

Наприклад, можна налаштувати автоматичне порівняння даних за декілька періодів, відстеження трендів і аномалій, що підвищує інформативність фінансової звітності та знижує навантаження на персонал.

Хмарні технології стають дедалі популярнішими у сфері фінансового обліку та звітності. Вони дозволяють підприємствам уникати високих капітальних витрат на власну інфраструктуру, забезпечуючи гнучкість та масштабованість рішень. У хмарному середовищі дані можуть бути доступними з будь-якого місця, де є Інтернет-з'єднання, а оновлення програмного забезпечення та безпекових протоколів реалізуються постачальником послуги. Для ПрАТ «КПМГ Аудит» це особливо важливо, оскільки компанія взаємодіє з клієнтами та внутрішніми командами з різних країн і часових поясів, а дані повинні бути синхронізовані та захищені.

Важливою складовою сучасного формування фінансової звітності є впровадження XBRL (eXtensible Business Reporting Language). Цей стандарт дозволяє уніфікувати подання фінансової звітності у машинозчитуваному форматі, що сприяє зниженню витрат, мінімізації помилок і полегшенню порівняльного аналізу між різними підприємствами. Завдяки підтримці регуляторів та міжнародних організацій XBRL стає основним інструментом для автоматизації обробки фінансових даних, що підвищує ефективність роботи аналітиків і інвесторів. На рисунку 2.2 наведено приклад структури звіту у форматі XBRL [42].

[220000] Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності		
Звіт про фінансовий стан [абстрактний тип]		
Активи [абстрактний тип]		
Основні засоби включно з активами з права користування	Monetary instant, debit	IAS 1.54 a Common practice; IAS 16.73 a Common practice
Основні засоби	Monetary instant, debit	IAS 1.54 a Disclosure; IAS 16.73 e Disclosure
Активи з права користування	Monetary instant, debit	IFRS 16.47 a Disclosure; IFRS 16.53 j Disclosure
Інвестиційна нерухомість	Monetary instant, debit	IAS 1.54 b Disclosure; IAS 40.76 Disclosure; IAS 40.79 d Disclosure
Гудвіл	Monetary instant, debit	IAS 1.54 c Disclosure; IAS 36.134 a Disclosure; IAS 36.135 a Disclosure; IFRS 3.B67 d Disclosure
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	Monetary instant, debit	IAS 1.54 c Disclosure; IAS 38.118 e Disclosure
Інші фінансові активи	Monetary instant, debit	IAS 1.54 d Disclosure
Інші нефінансові активи	Monetary instant, debit	IAS 1.55 Common practice
Випущені страхові контракти, що належать до активів	Monetary instant, debit	IAS 1.54 da Disclosure; IFRS 17.78 a Disclosure
Утримувані контракти перестраховування, що належать до активів	Monetary instant, debit	IAS 1.54 da Disclosure; IFRS 17.78 c Disclosure
Інвестиції, облік яких ведеться за методом участі в капіталі	Monetary instant, debit	IAS 1.54 e Disclosure; IFRS 12.B16 Disclosure; IFRS 8.24 a Disclosure
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства, відображені в окремій фінансовій звітності	Monetary instant, debit	IAS 27.10 Disclosure
Біологічні активи	Monetary instant, debit	IAS 1.54 f Disclosure; IAS 41.43 Example; IAS 41.50 Disclosure
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	Monetary instant, debit	IAS 1.54 j Disclosure
Запаси	Monetary instant, debit	IAS 1.54 g Disclosure

Рисунок.2.3. Структура звіту про фінансовий стан у форматі XBRL

Джерело: адаптовано автором на основі [68]

Для ПрАТ «КПМГ Аудит», як глобальної мережі, XBRL відкриває можливість уніфікувати процес подання звітності великим спектром зацікавлених сторін, включаючи регуляторів, біржі, інвесторів та аудиторів інших фірм-членів мережі. Це підвищує прозорість ринку та полегшує доступ до актуальної інформації.

Посилення ролі комп'ютерних технологій у складанні фінансової звітності вимагає особливої уваги до питань безпеки. Дані, що обробляються в інформаційних системах, містять конфіденційну інформацію про клієнтів, договори, фінансові результати та майбутні плани підприємства. Витік або несанкціонований доступ до такої інформації можуть не лише завдати матеріальної шкоди, але й підірвати репутацію компанії [40].

Для запобігання ризикам необхідно впроваджувати комплексні заходи інформаційної безпеки, зокрема:

- Використання надійних алгоритмів шифрування для захисту даних у транзиті та під час зберігання.
- Розмежування прав доступу на основі ролей і повноважень персоналу, щоб кожен працівник отримував доступ лише до тих даних, які необхідні для виконання його функцій.
- Застосування систем багатоетапної аутентифікації (2FA, MFA), що значно ускладнює несанкціонований вхід до системи.
- Проведення регулярних аудитів безпеки, тестувань на проникнення, оновлень програмного забезпечення та виправлень уразливостей.

Для ПрАТ «КПМГ Аудит», яка працює з великими корпораціями та міжнародними клієнтами, питанню безпеки приділяється особлива увага. Звіт про прозорість вказує на високі стандарти якості та відповідність внутрішнім і міжнародним нормам безпеки інформації [37]. Дотримання вимог ISO/IEC 27001, COBIT та інших загальновизнаних фреймворків забезпечує надійну систему контролю за інформаційними потоками, підвищує довіру замовників та регуляторів [43].

У сучасних умовах складання фінансової звітності не обмежується констатацією минулих фактів. Керівники, інвестори та інші користувачі очікують аналітичних висновків, прогнозів та оцінки ризиків. Аналітичні інструменти та ВІ-системи (Business Intelligence) дозволяють обробляти великі обсяги даних, зіставляти інформацію з різних джерел, виявляти закономірності та будувати прогнозні моделі.

ВІ-системи можуть інтегруватися з обліковими програмами, витягуючи фінансові показники у реальному часі. Завдяки цьому управлінський персонал отримує можливість оперативно реагувати на відхилення від планових показників, оцінювати ефективність проєктів і напрямків діяльності. Для ПрАТ «КПМГ Аудит», що надає консультаційні та аудиторські послуги, застосування ВІ-рішень дозволяє створювати поглиблені аналітичні звіти для клієнтів, поліпшувати якість внутрішнього контролю та обґрунтованість професійних суджень[44].

Це особливо важливо у випадках тривалих контрактів, що вимагають прогнозування доходів і витрат, оцінки вартості нематеріальних активів, аналізу фінансової стабільності клієнтів. Автоматизований аналіз даних, виявлення трендів і порівняння з галузевими бенчмарками допомагають ухвалювати виважені управлінські рішення та підвищувати цінність інформації, яка надається користувачам фінансової звітності.

Міжнародна аудиторська компанія ПрАТ «КПМГ Аудит» має специфічні вимоги до програмного забезпечення, яке використовується для складання фінансової звітності. По-перше, така компанія оперує в багатьох юрисдикціях, що мають власні нормативні вимоги, податкові системи, локальні стандарти обліку. Отже, програмний комплекс повинен бути гнучким та модульним, здатним адаптуватися до змін законодавства і стандартів [37]. По-друге, важлива здатність консолідувати дані з різних підрозділів, країн, видів діяльності, зводячи їх у єдину фінансову звітність, що відповідає МСФЗ та міжнародним практикам аудиту.

ПрАТ «КПМГ Аудит» застосовує передові ІТ-рішення (наприклад, KPMG Clara), які поєднують аудиторські методики, засоби внутрішнього контролю та

аналізу даних у межах однієї платформи [37]. Такі системи забезпечують уніфіковані підходи до оцінки ризиків, документування аудиторських доказів, перевірки відповідності облікової політики та своєчасного оновлення даних. Вибір програмного комплексу визначається також підтримкою багатомовних інтерфейсів, можливістю інтеграції з хмарними сервісами, застосуванням XBRL для уніфікованого представлення звітності та використанням штучного інтелекту (AI) для автоматичного виявлення аномалій.

Окрім технічних характеристик, враховується фактор навчання персоналу. Працівники повинні вміти ефективно користуватися системами, вчасно виявляти помилки, оптимально налаштовувати довідники, класифікатори та методи оцінки. Регулярна перепідготовка та внутрішні тренінги підтримують високий рівень професійних навичок та сприяють максимальній віддачі від впровадження сучасних технологій [45].

На прикладі досліджуваного підприємства можна побачити, як гармонійне поєднання технологічних рішень, внутрішніх методик контролю якості й міжнародних стандартів обліку створює ефективне інформаційне середовище. У цьому середовищі фінансова звітність формується із дотриманням принципів прозорості, достовірності та своєчасності, що підвищує довіру користувачів до оприлюднених даних та посилює конкурентоспроможність компанії.

2.4 Пропозиції щодо удосконалення організації складання звітних форм для ПрАТ «КПМГ Аудит»

Ефективне складання фінансової звітності неможливе без чітко налагодженого документообігу, що особливо актуально для ПрАТ «КПМГ Аудит», яка працює у висококонкурентному середовищі та співпрацює з міжнародними клієнтами. Оптимізація часових ресурсів між аудитом, консалтингом, аналітикою та управлінським контролем є однією з ключових задач.

Для досягнення цього важливо переглянути та деталізувати внутрішні регламенти, створивши покрокові інструкції для кожного етапу звітнього процесу, починаючи від збирання первинної документації та перевірки даних до затвердження проміжних і кінцевих форм звітності. Застосування сучасних електронних систем документообігу, таких як автоматичні нагадування про терміни подання документів, електронні схеми погодження та модулі контролю, здатне значно зменшити ризики затримок і помилок, зумовлених людським фактором [39].

Крім того, регулярний аналіз історичних даних дозволяє ідентифікувати слабкі місця в графіках документообігу та забезпечити рівномірний розподіл робочого навантаження. Це сприятиме своєчасному формуванню попередніх версій звітності та оперативному усуненню недоліків у процесі їх подальшого коригування.

Оптимізація внутрішніх регламентів є основою для забезпечення більш ефективної роботи, своєчасного оновлення даних та мінімізації ризиків порушення встановлених термінів подання звітності. Водночас важливу роль відіграє комунікація між бухгалтерською службою, департаментами аудиту та консультацій, фахівцями з репортингу, ІТ-відділами, юристами та менеджментом. Для компанії, як частини глобальної мережі з підрозділами у різних країнах, злагоджена взаємодія всіх структурних одиниць є ключовим чинником успіху. [46].

Одним із першочергових завдань у цьому контексті є створення єдиного внутрішнього інформаційного порталу. Такий портал повинен містити базу знань з облікової політики, роз'яснення щодо МСФЗ, контактну інформацію відповідальних осіб, календар важливих дат та внутрішні новини. Крім того, використання відеоконференцій та онлайн-чатів, зокрема проведення регулярних коротких стенд-ап зустрічей, сприятиме швидкому вирішенню проблемних питань і обговоренню змін у стандартах чи регламентах.

Ще одним важливим інструментом є впровадження систем управління проектами, таких як Trello, Asana або Jira. Ці системи дозволяють розподіляти завдання, контролювати їх виконання, встановлювати дедлайни та відповідальних осіб, а також забезпечувати прозорість і підзвітність усього процесу звітування.

Такий підхід сприятиме більш ефективній організації роботи та досягненню високих стандартів якості.

Покращення комунікаційної інфраструктури сприятиме своєчасному обміну даними, зниженню непорозумінь та дублювання роботи, а також підвищенню мотивації працівників через прозоре та зрозуміле середовище взаємодії.

Розвиток ІТ-технологій відкриває нові можливості для глибокого аналізу фінансових даних, що є ключовим фактором підвищення ефективності аудиторської діяльності. На основі досвіду ПрАТ «КПМГ Аудит», висвітленого у Звіті про прозорість, та враховуючи найкращі світові практики, варто приділити увагу інтеграції сучасних технологій у фінансову звітність та аудит.

Одним із таких напрямів є впровадження ВІ-систем (Business Intelligence), які дозволяють створювати інтерактивні дашборди для порівняння результатів за різні періоди, оцінки дохідності окремих напрямів діяльності та аналізу впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на результати [45]. Такі інструменти допомагають оперативно виявляти аномалії та тренди, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Додатково, використання машинного навчання та штучного інтелекту (AI) може значно спростити процеси, пов'язані з аналізом даних. Алгоритми машинного навчання дозволяють автоматично виявляти помилки, прогнозувати доходи та витрати, оцінювати кредитні ризики клієнтів і підтримувати професійні судження, які є основою підготовки звітності відповідно до МСФЗ. Це допоможе не лише оптимізувати процеси, а й підвищити їх точність.

ІТ-рішення також є незамінними у посиленні функцій внутрішнього контролю. Автоматизація зіставлення даних із різних джерел, перевірка узгодженості між формами звітності та створення «сигналів тривоги» при виявленні порушень облікової політики сприяють мінімізації ризиків та підвищенню довіри до результатів діяльності [47].

Впровадження таких технологічних інновацій дозволить компанії підвищити точність та швидкість формування звітних показників, зміцнюючи конкурентні позиції компанії на ринку та підсилюючи довіру з боку клієнтів і регуляторів.

Облікова політика підприємства, особливо міжнародної аудиторської компанії має бути динамічною та відповідати актуальним вимогам МСФЗ, зокрема IFRS 9 (Фінансові інструменти), IFRS 15 (Виручка за договорами з клієнтами), IFRS 16 (Оренда) та іншим стандартам, які безпосередньо впливають на методологію визнання доходів, оцінку дебіторської заборгованості, резервів та нематеріальних активів. Адаптація облікової політики до сучасних стандартів і реальних умов бізнесу є важливим елементом забезпечення надійності фінансової звітності. Регулярне оновлення облікової політики, включаючи створення спеціальної групи експертів, дозволить відстежувати зміни у МСФЗ, рекомендації Ради з МСФЗ та оновлення НП(С)БО. Така група займатиметься підготовкою пропозицій щодо адаптації облікових принципів до нових вимог, забезпечуючи прозорість підходів до оцінки ризиків і професійних суджень[47].

Стандартизація первинних документів, включаючи уніфікацію форм актів, рахунків та накладних із використанням електронних підписів і QR-кодів, сприятиме спрощенню документообігу, підвищенню точності даних та їх подальшій інтеграції в облікові реєстри. Це забезпечить кращу простежуваність операцій і спростить аналіз інформації.

Успіх впровадження таких змін залежить від підготовки персоналу, який повинен володіти актуальними знаннями, ефективно використовувати новітні ІТ-інструменти та орієнтуватися в нормативно-правових змінах. Для ПрАТ «КПМГ Аудит» пропонується організовувати регулярні тренінги та вебінари з розглядом практичних кейсів застосування МСФЗ, аналізом типових помилок і розбором нових вимог. Важливо також співпрацювати з професійними організаціями й освітніми інституціями, заохочуючи працівників отримувати міжнародні сертифікати (ACCA, CIMA, CPA) та брати участь у семінарах Ради з МСФЗ.

Додатково створення електронної бібліотеки навчальних матеріалів, що включатиме інтерактивні курси, відеолекції та тестові завдання, допоможе працівникам швидко оновлювати знання без відриву від роботи. Це сприятиме більш ефективному застосуванню професійних суджень та ІТ-рішень.

Прозорість фінансової звітності, яка є важливим критерієм для користувачів, включаючи інвесторів, кредиторів і регуляторів, також може бути вдосконалена. Розширення спектра розкриттів у Звіті про прозорість, зокрема пояснень щодо методів оцінки, внутрішніх контрольних процедур і політик управління ризиками, дозволить краще розуміти ключові показники [37]. Використання формату XBRL для публічної звітності зробить інформацію більш доступною для автоматизованого аналізу зовнішніми користувачами.

Крім того, створення окремої групи для проведення регулярних внутрішніх аудитів звітності підвищить якість даних і відповідність МСФЗ. Результати таких перевірок можуть використовуватися для підготовки внутрішніх рекомендацій, які стануть частиною оновленого Звіту про прозорість. Такий підхід зміцнить довіру до ПрАТ «КПМГ Аудит» та підвищить якість звітності.

Запровадження цих рекомендацій сприятиме підвищенню довіри з боку зацікавлених сторін, формуванню позитивного іміджу компанії та підтвердженню її репутації як надійного й професійного постачальника аудиторських та консалтингових послуг.

Запропоновані заходи з удосконалення організації складання звітних форм формують комплексну стратегію підвищення ефективності, прозорості та надійності обліково-звітних процесів. Оптимізація внутрішніх регламентів і документообігу дозволить чітко та послідовно управляти часовими ресурсами, підвищення ефективності комунікацій призведе до кращої координації та своєчасного обміну інформацією між підрозділами. Впровадження сучасних ІТ-рішень, уніфікація облікової політики та форм документів, навчання персоналу за актуальними стандартами та розробка рекомендацій щодо прозорості підсилять управлінський контроль, підвищать якість і оперативність складання фінансової звітності, а отже, зміцнять конкурентні позиції ПрАТ «КПМГ Аудит» на міжнародному ринку.

РОЗДІЛ 3.

ОРГАНІЗАЦІЙНО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Організаційно-методичні підходи аудиту фінансової звітності, мета та роль

Аудит фінансової звітності є одним із найважливіших інструментів забезпечення прозорості й достовірності фінансової інформації, яка використовується для ухвалення стратегічних і тактичних рішень. Основною метою аудиту є формування обґрунтованої та незалежної думки про відповідність фінансової звітності підприємства встановленим стандартам та критеріям, зокрема Міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ). Завдяки аудиту зацікавлені сторони, включаючи інвесторів, кредиторів, регуляторів і партнерів, отримують впевненість у правдивості відображених у звітності даних.

Роль аудиту виходить далеко за межі простої перевірки числових показників. Це процес, який допомагає виявити недоліки у системі внутрішнього контролю підприємства, сприяє вдосконаленню облікових процесів і підвищує рівень довіри до компанії на ринку. Окрім цього, аудит сприяє запобіганню шахрайству, помилкам і недостовірному відображенню фінансових даних.

Аудиторська діяльність базується на принципах незалежності, професійного скептицизму, конфіденційності та об'єктивності. Ці принципи забезпечують дотримання високих стандартів якості перевірки та гарантують, що її результати відповідають очікуванням користувачів фінансової звітності [48].

Організаційно-методичні підходи до аудиту фінансової звітності визначають структуру, етапи та методи проведення перевірки. Основними етапами організації аудиту є планування, виконання та завершення перевірки, кожен із яких потребує використання конкретних методичних прийомів.

На етапі планування аудитор визначає обсяг роботи, оцінює ризики суттєвого викривлення фінансової звітності та розробляє програму аудиту. Важливу роль відіграє ризикоорієнтований підхід, відповідно до якого аудитори приділяють особливу увагу тим ділянкам фінансової звітності, які мають найбільший ризик викривлення. Наприклад, це можуть бути рахунки дебіторської заборгованості, основні засоби або фінансові інструменти. Застосування такого підходу регламентується МСА 315 "Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення" [49].

На етапі виконання аудитори використовують різні методи перевірки, серед яких:

- **Документальна перевірка**, що включає аналіз первинних документів, облікових записів і звітності.
- **Аналітичні процедури**, спрямовані на порівняння показників, виявлення аномалій і оцінку їхніх причин.
- **Інвентаризація**, яка підтверджує фактичну наявність активів і відповідність їх обліковим даним.
- **Спостереження за процесами**, наприклад, за порядком проведення касових операцій або складських процедур [48].

У таблиці 3.1 наведено порівняльну характеристику основних методів аудиторської перевірки, що дозволяє оцінити їх доцільність залежно від мети та завдань перевірки.

Таблиця 3.1 – Огляд визначень сутності категорії «ризик»

Метод перевірки	Сутність методу	Переваги	Недоліки
Документальна перевірка	Аналіз первинних документів, облікових записів та фінансової звітності для перевірки їх достовірності.	Дає змогу підтвердити реальність господарських операцій.	Значний обсяг роботи при великій кількості документів.
Аналітичні процедури	Оцінка співвідношень, трендів, аномалій у фінансових даних	Швидке виявлення аномалій та відхилень.	Можливе ігнорування унікальних операцій або подій.

	та причин їх виникнення.		
Інвентаризація	Перевірка фактичної наявності активів підприємства шляхом фізичного обліку.	Підтвердження фізичної наявності активів.	Не гарантує виявлення всіх викривлень.
Спостереження	Візуальне спостереження за процесами та процедурами на підприємстві.	Можливість оцінити реальність виконання процедур.	Суб'єктивність оцінки спостерігача.
Опитування	Збір інформації від співробітників компанії шляхом інтерв'ю чи анкетування.	Дозволяє отримати додаткову інформацію та розкрити приховані ризики.	Може бути упереджене або неповне висвітлення інформації.

Джерело: побудоване автором на основі [48]

Особливої уваги заслуговує впровадження сучасних цифрових технологій, які дозволяють автоматизувати процес перевірки великих обсягів даних, підвищуючи швидкість і точність аудиту. Програмне забезпечення на кшталт IDEA або ACL широко використовується для обробки фінансової інформації, виявлення аномалій і тестування транзакцій.

На завершальному етапі аудитор формує аудиторський висновок відповідно до вимог МСА 700 "Формування думки та надання звіту про фінансову звітність". Цей документ є підсумком аудиторської перевірки і включає обґрунтовану думку аудитора про достовірність звітності та її відповідність нормативним вимогам.

Організаційно-методичні підходи також включають контроль за якістю аудиторської роботи, що здійснюється як самими аудиторами, так і регуляторними органами. Це гарантує відповідність аудиторської діяльності міжнародним стандартам і підвищує рівень довіри до результатів перевірки.

Таким чином, організаційно-методичні підходи відіграють ключову роль у забезпеченні якості аудиторської перевірки. Вони дозволяють систематизувати процес аудиту, зосередитися на найбільш ризикових аспектах звітності, застосовувати сучасні інструменти аналізу й надавати користувачам фінансової звітності надійну інформацію для прийняття рішень.

3.2 Методика аналізу показників фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Аудит»

Аналіз показників прибутковості є невід'ємною частиною фінансового управління компанією, що дозволяє керівництву ухвалювати раціональні рішення для підвищення ефективності бізнесу. Значення такого аналізу можна пояснити кількома ключовими аспектами:

1. **Оцінка рівня рентабельності.** Завдяки аналізу показників прибутковості можна оцінити рентабельність окремих напрямків діяльності компанії, таких як товари, послуги, проекти чи підрозділи. Це сприяє визначенню найбільш вигідних сегментів бізнесу, що дозволяє зосередити зусилля на їх розвитку, а також прийняти обґрунтоване рішення щодо оптимізації або припинення роботи менш ефективних напрямків.

2. **Ідентифікація чинників впливу на ефективність.** Аналіз фінансових показників допомагає виявити основні фактори, що впливають на продуктивність компанії. Порівнюючи результати різних періодів або аналізуючи діяльність конкурентів, можна визначити ключові причини змін прибутковості та впровадити відповідні заходи для її підвищення.

3. **Стратегічне планування та прогнозування.** Аналіз історичних фінансових даних і виявлення трендів дозволяють будувати прогнози щодо майбутньої прибутковості. Це допомагає визначити перспективи зростання, розробити плани для досягнення фінансових цілей та вибудувати відповідну стратегію розвитку[50].

Розрахунком фінансових показників, що оцінюють продуктивність компанії, зазвичай займаються фінансові аналітики, бухгалтери або менеджери. Основна мета такого аналізу — оцінити здатність підприємства генерувати прибуток, використовуючи його фінансові ресурси.

Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації для проведення аналізу фінансових результатів, включно з прибутковістю. До неї входять звіт про прибутки та збитки (звіт про фінансові результати) і баланс (звіт про фінансовий стан), які

відображають детальну інформацію про фінансові показники компанії за певний період. У межах аналізу даних фінансової звітності особливу увагу приділяють таким ключовим складовим:

- чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;
- валовий прибуток (збиток);
- операційний прибуток (збиток);
- прибуток (збиток) до оподаткування;
- чистий прибуток (збиток).

Ці елементи дозволяють оцінити ефективність фінансової діяльності компанії, виявити основні ризики та проблеми, а також зробити прогнози щодо майбутніх фінансових результатів. Вони забезпечують можливість аналізувати результати роботи підприємства в динаміці, порівнювати їх із показниками інших компаній у галузі, а також визначати чинники, що впливають на фінансовий стан і прибутковість [51].

Для аналізу фінансових результатів ПрАТ «КПМГ Аудит» необхідно на кожному етапі дослідження застосувати відповідні методи фінансового аналізу:

Етап 1. Виконання горизонтального та вертикального аналізу з подальшим порівнянням показників поточного звітного періоду з результатами минулого року.

Етап 2. Розрахунок фінансових коефіцієнтів та їх зіставлення з відповідними показниками попереднього періоду.

Для реалізації горизонтального та вертикального аналізу необхідно скласти аналітичну таблицю, яка включатиме ключові статті зі звіту про фінансові результати, а також здійснити порівняння значень звітного періоду із даними попереднього року (Додаток А).

На основі показників ПрАТ «КПМГ Аудит», наведених у Додатку А, буде проведено горизонтальний аналіз із визначенням відхилень та динаміки змін, а також здійснено порівняння отриманих результатів із минулорічними даними.

Таблиця 3.2 – Горизонтальний аналіз фінансових результатів
ПрАТ «КПМГ Аудит»

Назва рядка	2021 р., тис. грн.	2022р., тис. грн.	2023р., тис. грн.	Абсолютне відхилення тис.грн.		Відносне відхилення, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5=3-2	6=4-3	7=5/2*100 %	8=6/3*100 %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	265,368	226,736	351,822	(38,632)	125,086	(14.56)	55.17
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(118,949)	(124,156)	(155,025)	(5,207)	(30,869)	4.38	24.86
Валовий: прибуток	(146,419)	(102,580)	196,797	43,839	299,377	(29.94)	(291.85)
Інші операційні доходи	1,756	23,170	42,299	21,414	19,129	1,219.48	82.56
Адміністративні витрати	(120,122)	(108,185)	(200,958)	11,937	(92,773)	(9.94)	85.75
Витрати на збут	(7,488)	(9,006)	(9,067)	(1,518)	(61)	20.27	0.68
Інші операційні витрати	(4,630)	(6,183)	(11,994)	(1,553)	(5,811)	33.54	93.98
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	15,935	2,376	17,077	(13,559)	14,701	(85.09)	618.73
Інші фінансові доходи	1,477	421	927	(1,056)	506	(71.50)	120.19
Інші доходи	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	(1,624)	(37)	(14)	1,587	23	(97.72)	(62.16)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	15,941	2,760	17,990	(13,181)	15,230	(82.69)	551.81
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(3,359)	(1,175)	(4,976)	2,184	(3,801)	(65.02)	323.49
Чистий фінансовий результат: прибуток	12,582	1,585	13,014	(10,997)	11,429	(87.40)	721.07

Джерело: згруповано за даними Додатку А

На основі горизонтального аналізу наведеного у табл. 3.2, визначимо, які зміни відбулись:

1. Чистий дохід від реалізації послуг зріс на 125,086 тис. грн (або 55,17%). Основною причиною такого зростання, ймовірно, стало залучення нових клієнтів та розширення портфелю послуг компанії. Крім того, економічна стабілізація могла сприяти відновленню попиту на послуги аудиту.

2. Собівартість реалізованих послуг збільшилася на 30,869 тис. грн (24,86%). Це зростання, швидше за все, було викликане збільшенням витрат на оплату праці кваліфікованих фахівців, оновленням програмного забезпечення та технологій, а також збільшенням обсягів виконуваних робіт.

3. Валовий прибуток зріс на 299,377 тис. грн. Таке значне покращення свідчить про ефективність управління доходами та витратами. Високий приріст валового прибутку (+291,85%) може бути пов'язаний із підвищенням маржинальності окремих послуг або збільшенням ефективності операційної діяльності.

4. Адміністративні витрати зросли на 92,773 тис. грн (85,75%). Причинами цього могли бути - збільшення витрат на управлінський персонал, підвищення витрат на маркетингові кампанії або підтримку репутації компанії на ринку.

5. Чистий прибуток збільшився на 11,429 тис. грн (721,07%). Цей показник демонструє суттєве зростання ефективності фінансово-економічної діяльності компанії, що може бути результатом як зростання чистого доходу, так і оптимізації витрат.

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових результатів ПрАТ «КПМГ Аудит» дозволив виявити ключові зміни у фінансовому стані компанії у 2023 році порівняно з 2022 роком. Таким чином, компанія продемонструвала значне покращення операційної ефективності, водночас залишаються певні виклики, які потребують уваги, зокрема в частині оптимізації витрат.

Для більш глибокого розуміння потенційних ризиків у діяльності підприємства, визначення можливих шляхів їх подолання та виявлення

конкурентних переваг компанії, необхідно перейти до другого етапу аналізу фінансових результатів, який полягає у розрахунку таких ключових фінансових коефіцієнтів:

- коефіцієнт рентабельності активів (ROA);
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE);
- коефіцієнт рентабельності чистого прибутку;
- коефіцієнт рентабельності валового прибутку;

➤ **Рентабельність активів (ROA)** – показує, яку частку прибутку генерує підприємство завдяки своїм активам. Розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості активів. Цей коефіцієнт демонструє ефективність управління ресурсами підприємства та його здатність отримувати прибуток зі своїх активів [52].

$$ROA = \frac{Ч_{\Pi}}{C_a} * 100\%, \quad (3.1)$$

де ROA – рентабельність активів;

$Ч_{\Pi}$ – чистий прибуток;

C_a – середньорічна сума активів.

Середньорічна сума активів розраховується за формулою:

$$C_a = \frac{B_{a1} + B_{a2}}{2}, \quad (3.2)$$

де C_a – середньорічна сума активів;

B_{a1} – вартість активів на початок періоду;

B_{a2} – вартість активів на кінець періоду.

Перейдемо до розрахунку рентабельності активів.

$$Ч_{\Pi 2023} = 13\,014 \text{ тис. грн.}$$

$$C_{a 2023} = (196\,347 + 205\,928) / 2 = 201\,138 \text{ тис. грн.}$$

$$ROA_{2023} = 13\,014 / 201\,137 = 6,47\% \text{ – за 2023 рік.}$$

Проведемо обчислення та отримаємо дані за 2022 рік, згідно формул, що наведені вище:

$$Ч_{\Pi 2022} = 1\,585 \text{ тис. грн.}$$

$$C_{a 2022} = (149\,435 + 196\,347) / 2 = 172\,891 \text{ тис. грн.}$$

$$ROA_{2022} = 1\,585/172\,891 = 0,92\% \text{ – за 2022 рік.}$$

Аналіз рентабельності активів (ROA) за 2022 і 2023 роки свідчить про значний прогрес у використанні активів компанії для отримання прибутку. У 2022 році підприємство заробляло лише 0,92 копійки прибутку з кожної гривні активів, тоді як у 2023 році цей показник зріс до 6,47 копійки. Таке покращення демонструє ефективність заходів, спрямованих на адаптацію до викликів воєнного часу, і підтверджує успішність обраної стратегії розвитку.

➤ **Рентабельність власного капіталу (ROE)** – відображає прибутковість інвестицій власників підприємства. Розраховується як співвідношення чистого прибутку до середнього розміру власного капіталу. Цей показник показує, наскільки ефективно компанія використовує капітал своїх акціонерів для отримання прибутку [53].

$$ROE = \frac{Ч_{\Pi}}{С_{ВК}} * 100\%, \quad (3.3)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу;

$Ч_{\Pi}$ – чистий прибуток;

$С_{ВК}$ – середньорічна сума власного капіталу.

Середньорічна сума власного капіталу розраховується за формулою:

$$С_{ВК} = \frac{В_{ВК1} + В_{ВК2}}{2}, \quad (3.4)$$

де $С_{ВК}$ – середньорічна власного капіталу;

$В_{ВК1}$ - Вартість власного капіталу на початок року;

$В_{ВК2}$ - Вартість власного капіталу на кінець року.

$$Ч_{\Pi 2023} = 13\,014 \text{ тис. грн.}$$

$$С_{ВК 2023} = (59\,139 + 72\,151)/2 = 65\,645 \text{ тис. грн.}$$

$$ROE_{2023} = 13\,014/65\,645 = 19,82\% \text{ – за 2023 рік.}$$

Також проведемо обчислення та отримаємо дані за 2022 рік згідно вище наведених формул:

$$Ч_{\Pi 2022} = 1\,585 \text{ тис. грн.}$$

$$С_{ВК 2022} = (57\,944 + 59\,139)/2 = 58\,541,5 \text{ тис. грн.}$$

$$ROE_{2022} = 1585/58541,5 = 2,71\% \text{ – за 2022 рік.}$$

Аналіз рентабельності власного капіталу (ROE) ПрАТ «КПМГ Аудит» за 2022 та 2023 роки свідчить про суттєве зростання ефективності використання власного капіталу для отримання прибутку. У 2022 році компанія отримувала лише 2,71% прибутку на вкладений власниками капітал, що свідчило про низьку дохідність інвестицій. Однак, у 2023 році цей показник значно покращився і склав 19,82%, що вказує на суттєве підвищення ефективності діяльності підприємства.

Таке зростання обумовлене суттєвим збільшенням чистого прибутку у 2023 році, який зріс до 13 014 тис. грн порівняно з лише 1 585 тис. грн у 2022 році. Основними факторами покращення стали розширення клієнтської бази, зростання обсягів реалізації аудиторських послуг та активний вихід на міжнародні ринки.

➤ **Рентабельність чистого прибутку** відображає частку чистого прибутку у чистому доході від реалізації. Цей коефіцієнт характеризує загальну прибутковість діяльності підприємства після врахування всіх витрат і податків [54].

$$P_{\text{чп}} = \frac{Ч_{\text{фр}}}{\text{чп}} * 100\%, \quad (3.5)$$

де $P_{\text{чп}}$ – рентабельність чистого прибутку;

$Ч_{\text{фр}}$ – чистий фінансовий результат;

чп – чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг).

$Ч_{\text{фр}2023} = 13\,014$ тис. грн.

$\text{чп}_{2023} = 351\,822$ тис. грн.

$P_{\text{чп}2023} = 13\,014/351822 = 3,7\%$ – за 2023 рік.

Далі згідно формул отримаємо значення коефіцієнта за 2022 рік:

$Ч_{\text{фр}2022} = 1\,585$ тис. грн.

$\text{чп}_{2022} = 226\,736$ тис. грн.

$P_{\text{чп}2022} = 1\,535/226\,736 = 0,7\%$ – за 2022 рік.

Зростання рентабельності чистого прибутку свідчить про ефективну адаптацію компанії до складних ринкових умов. Це підтверджує, що ПрАТ «КПМГ

Аудит» успішно реалізовує заходи з підвищення прибутковості та зміцнення своїх фінансових позицій, забезпечуючи стійкість у мінливих економічних умовах.

➤ **Рентабельность валового прибутку** – показує співвідношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції. Цей коефіцієнт дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство генерує прибуток після вирахування витрат пов'язаних з реалізацією послуг [55].

$$P_{ВП} = \frac{B_{П}}{Ч_{д}} * 100\%, \quad (3.6)$$

де $P_{ВП}$ – рентабельність валового прибутку;

$B_{П}$ – валовий прибуток;

$Ч_{д}$ – чистий дохід від реалізації (робіт, послуг).

$$B_{П2022} = 196\,797 \text{ тис. грн.}$$

$$Ч_{д2022} = 351\,822 \text{ тис. грн.}$$

$$P_{ВП2022} = 196\,797/351\,822 = 55,94\% \text{ – за 2023 рік.}$$

Проведемо обчислення та отримаємо дані коефіцієнта за 2022 рік:

$$B_{П2022} = 102\,580 \text{ тис. грн.}$$

$$Ч_{д2022} = 226\,736 \text{ тис. грн.}$$

$$P_{ВП2022} = 102\,580/226\,736 = 45,24\% \text{ – за 2022 рік.}$$

Ці результати демонструють, що у 2023 році компанія змогла не лише компенсувати збиткову діяльність, але й досягти високої рентабельності валового прибутку завдяки збільшенню доходів та оптимізації витрат.

Аналіз фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Аудит» за 2022 та 2023 роки демонструє суттєве покращення фінансових показників компанії. У 2023 році спостерігається зростання прибутковості, що стало результатом успішного впровадження заходів із підвищення ефективності та адаптації до змінних економічних умов. Компанія змогла збільшити чистий дохід, покращити рентабельність активів і власного капіталу, а також підвищити маржинальність своєї діяльності. Ці результати свідчать про ефективність управлінських рішень, спрямованих на зміцнення позицій на ринку, оптимізацію витрат і розширення клієнтської бази.

3.3 Оцінка діяльності досліджуваного підприємства ПРАТ «КПМГ Україна»

ПРАТ «КПМГ Україна» є однією з провідних компаній у сфері аудиторських, консалтингових та податкових послуг в Україні. Компанія входить до складу глобальної мережі KPMG International, яка є однією з «Великої четвірки» міжнародних аудиторських компаній. KPMG має багаторічний досвід роботи у понад 140 країнах світу, що забезпечує доступ до провідного міжнародного досвіду, інноваційних підходів та сучасних технологій.

Основні напрями діяльності компанії:

- Проведення аудиторських перевірок фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів.
- Надання консультаційних послуг у сфері управління ризиками, корпоративного управління та фінансового планування.
- Податковий консалтинг, який включає оптимізацію податкових зобов'язань, підготовку податкової звітності та супровід у податкових спорах.
- Послуги в сфері оцінки бізнесу, реструктуризації компаній та управління активами [56].

Компанія активно співпрацює як з великими міжнародними корпораціями, так і з національними підприємствами, представляючи широкий спектр галузей, включаючи банківську сферу, енергетику, телекомунікації, аграрний сектор та інші.

Досліджуване підприємство займає одну з провідних позицій на ринку аудиторських послуг України, що підтверджується високим рівнем довіри клієнтів та визнанням у професійному середовищі. Компанія відома своєю прозорістю, дотриманням міжнародних стандартів і професійною етикою, що робить її одним із ключових гравців ринку.

Завдяки своїй глобальній мережі та багаторічному досвіду, компанія здатна адаптуватися до мінливих умов ринку та пропонувати клієнтам інноваційні рішення.

ПрАТ «КПМГ Аудит» є частиною глобальної мережі KPMG International, яка входить до складу так званої «Великої четвірки» – групи найбільших аудиторських компаній світу, до якої також належать PwC (PricewaterhouseCoopers), Deloitte та EY (Ernst & Young). Компанії «Великої четвірки» задають стандарти якості у сфері аудиту, податкового консалтингу та бізнес-консалтингу, забезпечуючи лідерство на глобальному та національному ринках [57].

KPMG представлена у понад 140 країнах світу, де пропонує послуги в галузі аудиту, податкового консалтингу, управління ризиками та фінансового планування. Головними перевагами компанії є глибока експертиза, здатність адаптуватися до регуляторних змін і застосування інноваційних рішень. В Україні KPMG працює через офіси в Києві та Львові, обслуговуючи клієнтів у таких галузях, як банківська справа, енергетика, телекомунікації та аграрний сектор [56]. Інші компанії «Великої четвірки» також мають високі конкурентні переваги. Наприклад, PwC, яка працює у понад 150 країнах, забезпечує індивідуальний підхід до клієнтів та спеціалізується на впровадженні інноваційних технологій. Її діяльність в Україні представлена офісами в Києві та Львові [58]. Deloitte, відома своїми інноваціями та аналітикою великих даних, працює у 150 країнах світу, а її українські офіси розташовані в Києві та Дніпрі [59]. EY, яка працює у 140 країнах, інтегрує міжнародний досвід із локальними знаннями, забезпечуючи клієнтам якісні рішення. В Україні вона представлена офісами у Києві та Львові [60].

Компанії «Великої четвірки» користуються довірою клієнтів завдяки глобальному масштабу діяльності, високим стандартам якості, інноваційності та професіоналізму команд. Глобальний масштаб дозволяє працювати з найбільшими корпораціями, дотримання міжнародних стандартів забезпечує прозорість і надійність, а інвестиції у навчання співробітників гарантують високий рівень компетенції.

ПрАТ «КПМГ Аудит» як частина KPMG International використовує глобальні знання для надання послуг найвищої якості. Серед конкурентних переваг компанії – широкий спектр послуг, орієнтованість на клієнтів та доступ до міжнародного досвіду. У компанії створюються унікальні рішення для бізнесу, які враховують

специфіку клієнтів, що дозволяє ефективно впроваджувати міжнародні практики на локальному рівні. ПрАТ «КПМГ Аудит» є одним із провідних постачальників аудиторських послуг в Україні, що забезпечує їй довіру клієнтів і стабільну конкурентну позицію [57]. Таким чином, компанія не лише демонструє високі стандарти роботи, але й є ключовим гравцем у галузі, сприяючи розвитку ринку аудиторських послуг в Україні.

У порівняльній таблиці наведені фінансові результати компаній «Великої четвірки», всі компанії надають подібний спектр послуг.

Таблиця 3.3 – Порівняння фінансових результатів компаній «Великої четвірки» за 2023 р.

Назва рядка/Компанія	KPMG	Deloitte	PWC	E&Y
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	351,822	494,196	476,527	577,342
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	- 155,025	- 295,301	- 344,284	- 494,881
Валовий: прибуток	196,797	198,895	132,243	82,461
Інші операційні доходи	42,299	16,221	33,262	19,013
Адміністративні витрати	- 200,958	- 139,465	- 140,978	- 69,389
Витрати на збут	- 9,067	- 3,337	- 1,479	- 425
Інші операційні витрати	- 11,994	- 7,202	- 5,583	- 22,183
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	17,077	65 112	17,465	9,477
Дохід від участі в капіталі	927	1	3,854	1,757
Інші фінансові доходи		853		38,986
Інші доходи	- 14	- 828		38,595
Інші витрати	17,990	65,138	21,319	11,625
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	- 4,976	- 11,769	- 3,854	- 2,540
Витрати (дохід) з податку на прибуток	13,014	53,369	17,465	9,085
Чистий фінансовий результат: прибуток	351,822	494,196	476,527	577,342

Джерело: згруповане за Додатками А,Б

Оцінка фінансових результатів компаній «Великої четвірки» за 2023 рік дозволяє зробити висновки про їхню ефективність та стабільність у конкурентному середовищі. Серед аналізованих компаній найвищий чистий дохід від реалізації продукції зафіксовано у **E&Y** (577,342 млн грн), тоді як найнижчий — у **KPMG** (351,822 млн грн). Решта компаній, **PWC** (476,527 млн грн) та **Deloitte** (404,116 млн

грн), демонструють середні показники, що свідчить про їхній стабільний рівень доходів.

Собівартість реалізованої продукції є ключовим показником, що впливає на маржинальність компаній. Найнижчий рівень собівартості демонструє **KPMG** (155,256 млн грн), що позитивно відображається на її валовому прибутку. Найвища собівартість зафіксована у **E&Y** (494,881 млн грн), що свідчить про значні витрати на виробництво чи надання послуг.

Валовий прибуток є одним із головних індикаторів ефективності. Лідером за цим показником стала **Deloitte** (198,895 млн грн), яка продемонструвала найкращу бізнес-модель серед аналізованих компаній. Найнижчий валовий прибуток спостерігається у **E&Y** (82,461 млн грн), що, ймовірно, пов'язано з високими витратами на собівартість.

Інші операційні доходи є важливим джерелом фінансових надходжень. Найбільший обсяг таких доходів продемонструвала **PWC** (33,326 млн грн), що свідчить про її здатність залучати додаткові фінансові ресурси поза основною діяльністю. У той же час, **E&Y** мала найменший рівень інших операційних доходів (12,155 млн грн), що може вказувати на меншу диверсифікацію її джерел доходу.

Аналіз адміністративних витрат показав, що найвищі витрати в цьому сегменті зафіксовано у **Deloitte** (55,825 млн грн), що свідчить про розгалужену управлінську структуру компанії. Найнижчий рівень адміністративних витрат має **E&Y** (23,786 млн грн), що позитивно впливає на її операційну ефективність.

Фінансовий результат від операційної діяльності показує, що **Deloitte** досягла найвищого операційного прибутку (65,138 млн грн), що свідчить про її ефективну бізнес-модель і здатність генерувати прибуток з основної діяльності. Найнижчий операційний прибуток зафіксовано у **E&Y** (18,655 млн грн), що, ймовірно, обумовлено високими витратами.

Фінансовий результат до оподаткування підтверджує лідерство **Deloitte**, яка демонструє найвищий прибуток (65,138 млн грн). Водночас найнижчий показник спостерігається у **E&Y** (18,655 млн грн).

Чистий фінансовий результат, який відображає остаточну прибутковість компаній після сплати податків, показав, що **E&Y** є лідером за цим показником (577,342 млн грн), що свідчить про ефективне управління витратами після оподаткування. Найнижчий чистий прибуток продемонструвала **KPMG** (351,822 млн грн).

Таким чином, аналіз фінансових результатів компаній «Великої четвірки» демонструє, що кожна з них має свої сильні сторони. **Deloitte** виділяється своєю операційною ефективністю, тоді як **E&Y** лідирує за загальними доходами та чистим прибутком. **KPMG** демонструє високу маржинальність завдяки низькій собівартості, а **PWC** вирізняється високим рівнем інших операційних доходів, що свідчить про стабільність і диверсифікованість її бізнесу.

ПрАТ «КПМГ Україна» зарекомендувала себе як одна з провідних компаній на ринку аудиторських та консалтингових послуг в Україні. Завдяки належності до глобальної мережі **KPMG International** компанія має доступ до передових міжнародних практик, інноваційних технологій та багаторічного досвіду, що забезпечує їй високу конкурентоспроможність. Основними перевагами є оптимізація собівартості, орієнтованість на клієнта, а також впровадження сучасних рішень для підвищення ефективності бізнес-процесів.

Аналіз фінансових показників підтверджує стабільну діяльність компанії, що дозволяє їй утримувати провідні позиції в аудиторській галузі. Незважаючи на те, що чистий дохід досліджуваного підприємства поступається іншим компаніям «Великої четвірки», компанія демонструє високий рівень маржинальності завдяки раціональному управлінню витратами. Водночас інноваційність, професійна етика та дотримання міжнародних стандартів створюють основу для її подальшого розвитку та успішної конкуренції.

Порівняльний аналіз компаній «Великої четвірки» свідчить про високу якість послуг, які вони надають, та їхню здатність адаптуватися до мінливих умов ринку. Компанія демонструє стійкість і ефективність у своїй діяльності, що дозволяє їй зберігати довіру клієнтів як в Україні, так і на міжнародному рівні. Таким чином,

ПрАТ «КПМГ Україна» продовжує зміцнювати свої позиції на ринку, активно сприяючи розвитку аудиторської галузі в Україні.

3.4 Пропозиції щодо удосконалення організації аудиту фінансової звітності ПРАТ «КПМГ Україна»

Поточна організація аудиторської діяльності ПрАТ «КПМГ Україна» здебільшого відповідає міжнародним стандартам якості, зокрема вимогам Міжнародних стандартів аудиту (ISA). Проте в сучасних умовах динамічного розвитку бізнес-середовища та зростання вимог до фінансової звітності навіть провідні аудиторські компанії стикаються з викликами, які потребують уваги та вдосконалення. У процесі аналізу були виявлені ключові проблеми, що впливають на якість і ефективність аудиторських перевірок.

Однією з основних проблем є недостатнє використання автоматизації в аудиторських процесах. Незважаючи на впровадження сучасних технологій, деякі процедури, такі як аналіз даних, перевірка фінансових доказів та створення аудиторських висновків, виконуються вручну. Це підвищує ризик помилок і може уповільнювати процеси аудиту. Згідно зі звітом Deloitte [45], автоматизація аудиту дозволяє не лише знизити кількість ручних операцій, але й значно підвищити продуктивність аудиторських команд та якість фінансових висновків. Однак на практиці інтеграція таких технологій в Україні досі залишається частковою.

Ще одним викликом є складність обробки великих обсягів фінансових даних, зокрема для клієнтів із багаторівневою структурою управління. Сучасні аналітичні інструменти, зокрема Big Data, штучний інтелект та машинне навчання, дають змогу швидко і точно виявляти аномалії у звітності та зони ризику. Однак у багатьох випадках такі технології застосовуються обмежено, що ускладнює своєчасний аналіз ризикових зон. У зв'язку з цим під час аудиту можуть бути пропущені суттєві ризики, які пізніше впливають на достовірність фінансових результатів [44].

Традиційні підходи до оцінки ризиків також виявилися недостатньо ефективними в умовах сучасних викликів. Наприклад, зростаюча частка цифрових загроз, таких як кібератаки або шахрайство у звітності, вимагає нових методів аналізу ризиків. За даними дослідження PwC [61], інтеграція передових методик управління ризиками дозволяє більш ефективно виявляти потенційні загрози та зменшувати їх вплив на якість фінансової звітності.

Додатковою проблемою є високе навантаження на аудиторські команди, що обумовлено зростаючою кількістю проєктів та дедлайнами. Як зазначається в дослідженні KPMG International [62], перевантаженість співробітників може призводити до зниження уваги до деталей та продуктивності, що, у свою чергу, впливає на якість аудиторських перевірок. У таких умовах існує ризик не лише втрати довіри клієнтів, але й потенційних фінансових санкцій у разі виявлення помилок у звітності клієнтів.

Виявлені проблеми мають суттєвий вплив на якість фінансової звітності клієнтів компанії. Недостатня автоматизація збільшує ймовірність людських помилок, а обмежене застосування інноваційних інструментів ускладнює аналіз складної фінансової інформації. Це може призводити до затримок у виявленні ризиків і, як наслідок, до неефективного управління ними. Традиційні методи оцінки ризиків не завжди відповідають сучасним викликам, таким як регуляторні зміни, шахрайство та цифрові загрози. У поєднанні з перевантаженістю співробітників ці фактори створюють ризик зниження якості аудиторських висновків і, відповідно, достовірності фінансової звітності.

Проблеми, які були ідентифіковані, є важливими для подальшого вдосконалення аудиторських процедур. Їх вирішення дозволить не лише підвищити ефективність роботи KPMG, але й зміцнити репутацію компанії на ринку аудиторських послуг в Україні.

Удосконалення аудиторських процедур ПрАТ «КПМГ Україна» є ключовим етапом для вирішення проблем, виявлених під час аналізу поточної організації аудиту. Ефективна модернізація процедур не лише зменшить вплив

ідентифікованих недоліків, але й сприятиме підвищенню якості аудиту та довіри до фінансової звітності клієнтів.

Одним із першочергових напрямків покращення є впровадження автоматизації в аудиторські процеси за допомогою сучасних ІТ-рішень. Як свідчать дослідження, використання автоматизованих інструментів, таких як програми для аналізу даних, платформи для управління проєктами та технології штучного інтелекту, дозволяє скоротити час на рутинні операції, підвищити точність перевірок і покращити виявлення ризикових зон. Зокрема, інтеграція інструментів Big Data та алгоритмів машинного навчання допомагає ефективніше аналізувати великі обсяги даних і своєчасно ідентифікувати аномалії у звітності клієнтів. Це знижує ризик помилок і сприяє більш точному визначенню сфер, які потребують додаткової уваги під час перевірок [63].

Важливим аспектом вдосконалення є впровадження передових методик оцінки ризиків, які враховують сучасні виклики та специфіку діяльності клієнтів. Наприклад, оцінка ризиків, пов'язаних із цифровими загрозами, шахрайством у звітності чи регуляторними змінами, потребує застосування більш гнучких і адаптивних підходів. Згідно з даними PwC, інноваційні підходи до оцінки ризиків, такі як моделювання сценаріїв та використання динамічних показників, дозволяють підвищити точність прогнозування та виявлення потенційних загроз [64]. У контексті ПрАТ «КПМГ Україна» це може включати розробку спеціалізованих інструментів для аналізу ризиків у різних галузях, таких як банківська справа, енергетика чи телекомунікації.

Крім того, автоматизація процедур і вдосконалення методик оцінки ризиків мають бути підтримані навчанням співробітників. Ефективне використання сучасних технологій потребує кваліфікованого персоналу, який зможе застосовувати нові інструменти для забезпечення якості аудиту. Впровадження регулярних тренінгів і сертифікацій у сфері цифрових технологій та управління ризиками є необхідною складовою для підвищення компетентності аудиторських команд.

Таким чином, удосконалення аудиторських процедур через автоматизацію процесів та впровадження інноваційних методик оцінки ризиків створить передумови для покращення ефективності роботи КРМГ. Це сприятиме зниженню витрат часу на аудит, підвищенню якості фінансових висновків і довіри клієнтів до результатів перевірок, забезпечуючи компанії стійкі конкурентні переваги на ринку аудиторських послуг [65].

Важливим етапом удосконалення організації аудиту фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Україна» є зміцнення системи внутрішнього контролю. Цей крок дозволяє не лише забезпечити підвищення якості аудиторських перевірок, а й знизити ризики, пов'язані з недоліками у процесах внутрішнього аудиту та неточностями у фінансовій звітності. Виявлені проблеми в поточній організації аудиту, зокрема обмежене застосування сучасних технологій та недостатнє врахування специфічних ризиків, вказують на необхідність покращення як організації внутрішнього аудиту, так і політик, які регулюють його роботу.

Поліпшення системи внутрішнього аудиту має базуватися на впровадженні ефективних політик і процедур, що дозволяють більш точно виявляти недоліки у фінансовій звітності. Зокрема, розробка стандартів внутрішнього контролю, які враховують специфіку діяльності клієнтів у різних галузях, таких як банківський сектор, енергетика та телекомунікації, сприятиме підвищенню точності та прозорості фінансових даних. Згідно з дослідженнями PwC, наявність уніфікованих процедур внутрішнього контролю дозволяє скоротити обсяг неточностей у звітності на 30–40%, оскільки вчасне виявлення ризиків запобігає виникненню критичних помилок [66].

Крім того, важливим є впровадження автоматизованих інструментів для моніторингу ефективності внутрішнього контролю. Використання сучасних ІТ-рішень, таких як платформи для відстеження ризиків і управління процесами аудиту, сприяє підвищенню точності оцінки ефективності існуючих процедур. Такі інструменти забезпечують не лише автоматичний аналіз операцій, а й генерацію рекомендацій для їх оптимізації. Автоматизація внутрішнього контролю дозволяє

знизити операційні витрати компаній на 20–25% та водночас підвищити швидкість і точність аналізу звітності [70].

Розробка нових політик і процедур внутрішнього контролю має включати створення спеціалізованих рекомендацій для різних секторів бізнесу, а також впровадження програм навчання персоналу. Як вказує Deloitte, регулярне підвищення кваліфікації працівників дозволяє адаптуватися до змін у регуляторних вимогах і більш ефективно застосовувати новітні методики управління ризиками [67]. У контексті ПрАТ «КПМГ Україна» це може бути реалізовано через проведення тренінгів для внутрішніх аудиторів із використанням інструментів цифрового аудиту.

Таким чином, удосконалення системи внутрішнього контролю в ПрАТ «КПМГ Україна» передбачає поєднання новітніх технологій із адаптованими до специфіки клієнтів політиками та процедурами. Це дозволить значно підвищити якість аудиторських перевірок, знизити ризики та забезпечити точність фінансової звітності. У довгостроковій перспективі такі зміни сприятимуть зміцненню довіри клієнтів та покращенню репутації компанії.

Реалізація запропонованих удосконалень у процесах аудиту фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Україна» має стати основою для досягнення значних позитивних результатів. Підвищення ефективності аудиторських процедур, удосконалення системи внутрішнього контролю та впровадження сучасних ІТ-рішень сприятимуть зниженню ризиків та покращенню якості фінансової звітності клієнтів.

Автоматизація процесів аудиту дозволить скоротити час виконання рутинних операцій, таких як аналіз даних, перевірка відповідності та формування аудиторських висновків, що значно підвищить продуктивність аудиторських команд. За даними АССА, використання інструментів автоматизації знижує ризик людських помилок на 25–30% та покращує оперативність виявлення проблемних зон [65]. У поєднанні із впровадженням інноваційних методик оцінки ризиків це дозволить більш точно ідентифікувати потенційні загрози у звітності, такі як шахрайство чи помилки, спричинені недоліками у внутрішніх процесах.

Зміцнення системи внутрішнього контролю сприятиме підвищенню прозорості фінансової звітності. Поліпшення роботи внутрішнього аудиту, впровадження уніфікованих процедур і політик, а також використання сучасних технологій моніторингу забезпечать своєчасне виявлення ризиків. Наприклад, використання платформ для управління ризиками дозволяє в режимі реального часу аналізувати дані та генерувати рекомендації для їх оптимізації, що значно підвищує довіру до результатів аудиторських перевірок.

Реалізація запропонованих заходів також сприятиме покращенню репутації ПрАТ «КПМГ Україна» як провідного постачальника аудиторських послуг. Забезпечення точності та надійності фінансової звітності клієнтів дозволить зміцнити довіру до компанії як на національному, так і на міжнародному рівнях. Удосконалення системи внутрішнього контролю та впровадження сучасних технологій сприяє зміцненню конкурентних позицій аудиторських компаній і збільшенню залученості клієнтів.

Очікувані результати від реалізації пропозицій включають підвищення ефективності аудиту, скорочення часу виконання перевірок, зниження ризиків фінансових помилок та забезпечення прозорості фінансової звітності. Це сприятиме не лише покращенню якості аудиторських послуг, а й загальному розвитку ринку аудиту в Україні. У довгостроковій перспективі впровадження запропонованих заходів створить конкурентну перевагу для ПрАТ «КПМГ Україна», забезпечуючи її лідерські позиції в галузі. Удосконалення організації аудиту фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Україна» є важливим кроком до забезпечення стійких конкурентних переваг та підвищення довіри до результатів аудиторських перевірок. Виявлені проблеми, такі як недостатня автоматизація процесів, складність обробки великих обсягів даних, традиційні підходи до оцінки ризиків та перевантаженість аудиторських команд, потребують системного вирішення.

Запропоновані заходи, включаючи впровадження сучасних ІТ-рішень, автоматизацію процедур, використання передових методик оцінки ризиків, а також удосконалення внутрішнього контролю, сприятимуть зниженню ризиків,

підвищенню ефективності аудиторських перевірок та забезпеченню точності фінансової звітності клієнтів. Розробка ефективних політик і процедур внутрішнього аудиту, доповнена навчанням співробітників, дозволить адаптувати компанію до сучасних викликів і змін у бізнес-середовищі.

Очікувані результати від впровадження запропонованих заходів включають покращення якості аудиторських послуг, скорочення часу на проведення перевірок та зміцнення репутації компанії як на національному, так і на міжнародному рівнях. У довгостроковій перспективі ці зміни сприятимуть зміцненню позицій ПрАТ «КПМГ Україна» на ринку аудиторських послуг, забезпечуючи відповідність міжнародним стандартам і запити клієнтів на високий рівень прозорості та надійності фінансової звітності.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було проаналізовано економічну сутність фінансової звітності, принципи її складання, законодавчі вимоги як вітчизняні, так і міжнародні. Також здійснено оцінку діяльності підприємства та наведено організаційно-методичні підходи до аудиту фінансової звітності. На основі даних фінансової звітності ПрАТ «КПМГ Україна» сформульовано пропозиції, рекомендації та висновки щодо організаційно-методичних підходів до складання фінансової звітності, її аналізу та аудиту.

1. Було розглянуто принципи складання фінансової звітності, що дало змогу розкрити їх мету та значення для забезпечення прозорості фінансово-господарської діяльності. Принципи складання бухгалтерського обліку мають надавати користувачам змогу тлумачення, зрозумілості та зіставності показників як власної фінансової звітності, так і фінансової звітності інших підприємств.
2. Проаналізовано зарубіжний досвід формування фінансової звітності, зокрема впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які сприяють уніфікації підходів до звітності на глобальному рівні. Було визначено, що низка суб'єктів господарювання України складають звітність за МСФЗ відповідно до законодавчих вимог або з власної ініціативи. Це надає змогу підприємствам заохочувати фінансові інвестиції, брати участь у міжнародних фондових біржах, покращувати імідж на глобальному ринку.
3. Визначено основні аспекти нормативно-правового забезпечення складання та подання фінансової звітності, що дало змогу оцінити правове регулювання щодо подання, оприлюднення, складання фінансової звітності суб'єктів господарювання в Україні. Досліджено організаційні аспекти процесу підготовки звітних форм суб'єктами господарювання, наголошено на важливості автоматизації облікових процесів.

4. Розглянуто методику складання фінансової звітності, яка враховує сучасні вимоги до формування її елементів. Наведено основні вимоги до оцінки активів та зобов'язань, а також надано пропозиції щодо підготовчих етапів складання звітності. Особливу увагу приділено використанню комп'ютерних технологій, що дозволяють підвищити точність, швидкість і надійність обробки фінансових даних.
5. Наведено основні комп'ютерні програми, які застосовують суб'єкти господарювання щодо складання звітності, здійснено розмежування між звітністю за МСФЗ та Н(П)СБО в умовах диджиталізації. Наведено важливість застосування подання звітності у форматі XBRL при її складанні за МСФЗ.
6. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення організації складання звітних форм в умовах диджиталізації досліджуваного підприємства, що сприятиме оптимізації внутрішніх процесів та підвищенню якості звітності.
7. Досліджено організаційно-методичні підходи до аудиту фінансової звітності, визначено його роль і мету у забезпеченні достовірності фінансових даних. Наведено етапи аудиту, визначено основні вимоги Міжнародних стандартів аудиту (МСА) та зазначено ключову роль організаційно-методичних підходів аудиторської перевірки у забезпеченні її якості.
8. Розроблено організаційні аспекти аналізу показників фінансової звітності, яка дозволяє оцінити фінансовий стан і результати діяльності підприємства. Проведено оцінку діяльності досліджуваного підприємства, визначено абсолютні показники діяльності, наведено порівняння фінансових результатів компаній «Великої четвірки», що дало змогу визначити всі сильні та слабкі сторони досліджуваного підприємства, а також сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності управління.

9. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення організації аудиту фінансової звітності, які спрямовані на підвищення якості аудиторських процедур, мінімізацію ризиків і забезпечення відповідності міжнародним стандартам аудиту. Наведено можливості поліпшення системи внутрішнього аудиту для впровадження ефективних політик та процедур з метою більш точного виявлення помилок і недоліків у фінансовій звітності.

Таким чином теоретична значущість роботи полягає у систематизації підходів до складання, аналізу та аудиту фінансової звітності, що може слугувати основою для подальших досліджень у цій сфері. Методична цінність полягає у розробці рекомендацій для оптимізації процесів складання та аудиту фінансової звітності, а практична – у можливості їх впровадження для підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення методик аналізу фінансової звітності з урахуванням впливу цифровізації, впровадження інноваційних технологій і глобальних змін в економіці. Це дозволить посилити роль фінансової звітності як інструменту управління та прийняття стратегічних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пушкар М.С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 628 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14/page> (дата звернення: 11.12.2024).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 11.12.2024).
4. Осадча О.О. Інформаційна система бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 200 с.
5. Бондар М.І. Теорія та практика складання фінансової звітності. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 256 с.
6. Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік та фінансова звітність: основи, концепції, стандарти. Харків : Фоліо, 2020. 304 с.
7. Палій В.Ф. Фінансова звітність у системі управління підприємством : монографія. Львів : Економічна думка, 2017. 320 с.
8. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
9. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2005. 20 с.
10. Гриценко О.Ф. Сучасний підхід до ролі фінансової звітності у фінансовому моніторингу підприємства. *Журнал фінансового обліку*. 2021. С. 45-48.
11. Коваль Д.О. Значення міжнародних стандартів фінансової звітності для забезпечення прозорості діяльності підприємств. *Економічні дослідження*. 2022. С. 39-42.

12. Пушкар М.С. Стратегічний аналіз фінансової звітності як основа оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. С. 18-22.
13. Conceptual Framework for Financial Reporting. International Accounting Standards Board. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
14. IAS 1 Presentation of Financial Statements. International Accounting Standards Board. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 11.12.2024).
16. Концептуальні основи складання та подання фінансових звітів за МСФЗ. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
17. Голов С. Бухгалтерський облік: теорія та практика. Київ : Центр навчальної літератури, 2022.
18. Дорошенко О.І. Фінансова звітність у системі управління підприємством. *Економічний часопис*. 2023. №8. С. 45-50.
19. AccountingTools.com. What is GAAP? URL: <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-gaap.html> (дата звернення: 11.12.2024).
20. Investopedia.com. Understanding Form 10-K. URL: <https://www.investopedia.com/terms/1/10-k.asp> (дата звернення: 11.12.2024).
21. Deloitte.com. GAAP Standards Overview. URL: <https://www2.deloitte.com> (дата звернення: 11.12.2024).
22. European Commission. IFRS Standards and their Application. URL: <https://ec.europa.eu> (дата звернення: 11.12.2024).
23. Federal Ministry of Justice and Consumer Protection (Germany). Handelsgesetzbuch (HGB). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/hgb/> (дата звернення: 11.12.2024).
24. French Accounting Standards Authority. Plan Comptable Général. URL: <https://www.anc.gouv.fr> (дата звернення: 11.12.2024).

25. Financial Reporting Council (UK). Financial Reporting Standards. URL: <https://www.frc.org.uk> (дата звернення: 11.12.2024).
26. IFRS Foundation. Adoption of IFRS in the EU. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
27. Japanese Accounting Standards Board. About J-GAAP. URL: <https://www.asb.or.jp> (дата звернення: 11.12.2024).
28. Financial Services Agency Japan. Regulations under the Financial Instruments and Exchange Act. URL: <https://www.fsa.go.jp> (дата звернення: 11.12.2024).
29. Ministry of Finance of China. China Accounting Standards. URL: <http://www.mof.gov.cn> (дата звернення: 11.12.2024).
30. World Bank. Accounting and Auditing in India. URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 11.12.2024).
31. IFRS Foundation. IFRS Adoption in Asia. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
32. Податковий кодекс України. Офіційний вебсайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.12.2024).
33. IFRS Foundation. Adoption of IFRS in Ukraine. URL: <https://www.ifrs.org> (дата звернення: 11.12.2024).
34. Ernst & Young. IFRS adoption challenges and opportunities in Ukraine. URL: <https://www.ey.com> (дата звернення: 11.12.2024).
35. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461791/> (дата звернення 11.12.2024).
36. Кузьмінський Ю.А. Аудит: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 368 с.
37. ПрАТ «КПМГ Аудит». Звіт про прозорість за 2023 рік. Вересень 2024. 62 с. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home.html> (дата звернення: 11.12.2024).

38. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник. Житомир : ПП "Рута", 2017. 512 с.
39. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: організація та методика. Київ : Лібра, 2018. 416 с.
40. Deloitte. Cloud accounting and finance [Електронний ресурс]. URL: <https://www2.deloitte.com> (дата звернення: 11.12.2024).
41. Сопко В.В. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством. Київ : КНЕУ, 2021.
42. XBRL International. What is XBRL? [Електронний ресурс]. URL: <https://www.xbrl.org/what-is-xbrl/> (дата звернення: 11.12.2024).
43. ISO/IEC 27001:2022 Information security, cybersecurity and privacy protection — Information security management systems — Requirements. International Organization for Standardization, 2022.
44. ACCA. Big Data in Audit: The Future of Financial Analysis [Електронний ресурс]. URL: <https://www.accaglobal.com> (дата звернення: 11.12.2024).
45. Deloitte Insights. Digital Transformation in Audit [Онлайн-ресурс]. URL: <https://www2.deloitte.com> (дата звернення: 11.12.2024).
46. Попов А. Використання технологій штучного інтелекту в аудиті. 2023. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/vykorystannya-tehnologij-shtuchnogo-intelektu-v-audyti/> (дата звернення: 11.12.2024).
47. Модернізація аналізу фінансової звітності суб'єктів господарювання в умовах інноваційного розвитку економіки України : монографія / за заг. ред. Л.М. Кіндрацької. Київ : КНЕУ, 2017. 480 с.
48. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація : монографія. Київ : Т-во "Знання", КОО, 2001. 402 с.
49. Міжнародний стандарт аудиту 315 "Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення". Вид. укр. Київ : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2022. 54 с.

50. Матвійчук І. Аналіз фінансової діяльності підприємств : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 114 с.
51. Нечаєва І., Хандога М. Оцінювання фінансового стану підприємства на основі фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами. Економічний аналіз. 2013. В. 12(2). С. 290-295.
52. Рентабельність активів – Вікіпедія : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Рентабельність_активів (дата звернення: 11.12.2024).
53. Рентабельність власного капіталу – Вікіпедія : веб-сайт. URL: <http://surl.li/hknlly> (дата звернення: 11.12.2024).
54. Коефіцієнт рентабельності чистого прибутку – Вікіпедія : веб-сайт. URL: <http://surl.li/hknlv> (дата звернення: 11.12.2024).
55. Валовий прибуток – Вікіпедія : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Валовий_прибуток (дата звернення: 11.12.2024).
56. Головна сторінка компанії KPMG : веб-сайт. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home.html> (дата звернення: 11.12.2024).
57. Петрик О.А. Діяльність аудиторських фірм великої четвірки: сучасні тенденції розвитку. *Економічні науки*. Серія: Облік і фінанси. 2010. № 7 (2). С. 481-491.
58. Головна сторінка компанії PwC : веб-сайт. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html> (дата звернення: 11.12.2024).
59. Головна сторінка компанії Deloitte : веб-сайт. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk.html> (дата звернення: 11.12.2024).
60. Головна сторінка компанії EY : веб-сайт. URL: https://www.ey.com/uk_ua (дата звернення: 11.12.2024).
61. PwC. Managing Modern Audit Risks: Challenges and Solutions [Онлайн-ресурс]. URL: <https://www.pwc.com> (дата звернення: 11.12.2024).
62. KPMG International. Audit Quality and Future Trends [Електронна публікація]. URL: <https://home.kpmg.com> (дата звернення: 11.12.2024).

63. ACCA. Automation in Audit: Enhancing Quality and Efficiency [Електронний ресурс]. URL: <https://www.accaglobal.com> (дата звернення: 11.12.2024).

64. PwC. Enhancing Internal Controls for Better Risk Management [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pwc.com> (дата звернення: 11.12.2024).

65. ACCA. The Role of Automation in Internal Controls [Електронний ресурс]. URL: <https://www.accaglobal.com> (дата звернення: 11.12.2024).

66. PwC. Modernizing Risk Management in Internal Audit [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pwc.com> (дата звернення: 11.12.2024).

67. Deloitte Insights. Developing Internal Control Systems: Trends and Best Practices [Електронний ресурс]. URL: <https://www2.deloitte.com> (дата звернення: 11.12.2024).

68. Таксономія звітності UA XBRL МСФЗ 2023, НБУ-Електронний ресурс. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/about/taxonomy>

ДОДАТКИ

Горизонтальний аналіз компанії ПрАТ «КПМГ Аудит» за період 2023-2021 рр.

Дані компанії за 2023 та 2022 роки					
Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн	Відносне відхилення, %	Абсолютне відхилення, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	351 822.00	226 736.00	55.17%	125 086.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	155 025.00	124 156.00	24.86%	(30 869.00)
Валовий: прибуток	2090	196 797.00	102 580.00	291.85%	299 377.00
Інші операційні доходи	2120	42 299.00	23 170.00	82.56%	19 129.00
Адміністративні витрати	2130	200 958.00	108 185.00	85.7594%	(92 773.00)
Витрати на збут	2150	9 067.00	9 006.00	0.68%	(61.00)
Інші операційні витрати	2180	11 994.00	6 183.00	93.98%	5 811.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	17 077.00	2 376.00	618.73%	14 701.00
Інші фінансові доходи	2220	927.00	421.00	120.19%	(506.00)
Інші доходи	2240				
Інші витрати	2270	14.00	37.00	-62.16%	23
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17 990.00	2 760.00	551.81%	15 230.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(4 976.00)	(1 175.00)	323.49%	(3 801.00)
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	13 014.00	1 585.00	721.07%	11 429.00

Дані компанії за 2022 та 2021 роки					
Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн	Відносне відхилення, %	Абсолютне відхилення, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	226 736.00	265 368.00	-14.56%	(38 632.00)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	124 156.00	118 949.00	4.38%	5 207.00
Валовий: прибуток	2090	102 580.00	146 419.00	-29.94%	(43 839.00)
Інші операційні доходи	2120	23 170.00	1 756.00	1219.48%	21 414.00
Адміністративні витрати	2130	108 185.00	120 122.00	-9.94%	(11 937.00)
Витрати на збут	2150	9 006.00	7 488.00	20.27%	1 518.00

Інші операційні витрати	2180	6 183.00	4 630.00	33.54%	1 553.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 376.00	15 935.00	-85.09%	(13 559.00)
Інші фінансові доходи	2220	421.00	1 477.00	-71.50%	(1 056.00)
Інші доходи	2240				
Інші витрати	2270	37.00	1 624.00	-97.72%	(1 587.00)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2 760.00	15 941.00	-82.69%	(13 181.00)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 175.00)	(3 359.00)	-65.02%	2 184.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 585.00	12 582.00	-87.40%	(10 997.00)

Фінансові результати компаній Deloitte, E&Y, PWC за 2023 р.

Deloitte			
Стаття	Код статті	За звітний період	За аналогічний період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	494,196.00	310,040.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(295,301.00)	(226,984.00)
Валовий: прибуток	2090	198,895.00	83,056.00
Інші операційні доходи	2120	16,221.00	49,892.00
Адміністративні витрати	2130	(139,465.00)	(111,514.00)
Витрати на збут	2150	(3,337.00)	(533.00)
Інші операційні витрати	2180	(7,202.00)	(9,790.00)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	65,112.00	11,111.00
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1	
Інші доходи	2240	853	22
Інші витрати	2270	(828)	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	65,138.00	11,130.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(11,769.00)	(2,004.00)
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	53,369.00	9,126.00

PWC			
Стаття	Код статті	За звітний період	За аналогічний період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	476,527.00	331,777.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(344,284.00)	(239,196.00)
Валовий: прибуток	2090	132,243.00	92,581.00
Інші операційні доходи	2120	33,262.00	30,029.00
Адміністративні витрати	2130	(140,978.00)	(105,683.00)
Витрати на збут	2150	(1,479.00)	(2,760.00)
Інші операційні витрати	2180	(5,583.00)	(10,380.00)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	17,465.00	3,787.00
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	3,854.00	456.00
Інші доходи	2240	-	-
Інші витрати	2270	-	-

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	21,319.00	4,243.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3,854.00)	(1,498.00)
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17,465.00	2,745.00

E&Y			
Назва рядка/Компанія	Код статті	За звітний період	За аналогічний період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	577,342.00	457,032.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(494,881.00)	(501,961.00)
Валовий: прибуток	2090	82,461.00	(44,929.00)
Інші операційні доходи	2120	19,013.00	144,693.00
Адміністративні витрати	2130	(69,389.00)	(66,074.00)
Витрати на збут	2150	(425.00)	(267.00)
Інші операційні витрати	2180	(22,183.00)	(27,781.00)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	9,477.00	5,642.00
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1,757.00	1,631.00
Інші доходи	2240	38,986	4,838.00
Інші витрати	2270	38,595	357
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	11,625.00	11,754.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(2,540.00)	(2,380.00)
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9,085.00	9,374.00

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

ISSUE
№3

1 INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE

**RESEARCH
IN SCIENCE,
TECHNOLOGY
AND ECONOMICS**

JANUARY 22-24, 2025
LUXEMBOURG, LUXEMBOURG

ISU

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

1st International Scientific and Practical Conference
**«Research in Science, Technology
and Economics»**

Collection of Scientific Papers

January 22-24, 2025
Luxembourg, Luxembourg

SECTION: CULTUROLOGY AND PHILOSOPHY

Shtanko V., Makeienko V.
ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА ОБМЕЖЕНОСТІ ПІЗНАННЯ
САМООРГАНІЗОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ..... 34

Kravtsov Yu., Desna D.
THE INTENTIONAL PURPOSE OF TRUTH IN SCIENTIFIC
KNOWLEDGE..... 37

SECTION: ECONOMY

Лега О., Канцедал Н., Яловега Л., Прийдак Т.
ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З
ПММ..... 43

Lezhnenko L., Kolesnyk D.
THEORETICAL ASPECTS OF THE AUDIT OF FINANCIAL
STATEMENTS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND
DIGITALIZATION..... 48

Лугова В.М., Маков Б.П.
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО
КАПІТАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ..... 50

Полозова В., Процюк В.
ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА..... 52

SECTION: HISTORY

Стадник О., Хлапонін Д.
ХРИСТІЯНСТВО ЯК ОСНОВА СЕРЕДНЬОВІЧНОГО
СВІТОГЛЯДУ ТА КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ..... 57

SECTION: INFORMATION TECHNOLOGY & CYBERSECURITY

Dmytriieva I.S., Tsybulnyk V.S.
RESEARCH OF A SYSTEM FOR CONTENT FILTERING USING
LARGE LANGUAGE MODELS..... 61

Семко О., Семко В.
ФОРМАЛЬНИЙ ОПИС МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ
ТЕЛЕМЕДИЧНОЇ СИСТЕМИ..... 63

THEORETICAL ASPECTS OF THE AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITALIZATION

Lezhnenko Liudmyla

Ph.D., Associate Professor

Kolesnyk Dariia

Student

Department of Accounting and Consulting

Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Ukraine

Digitalization has emerged as a cornerstone of modern economic development, reshaping industries and introducing innovative solutions to traditional processes. In the financial sector, digital transformation has proven particularly transformative, driving efficiency, enhancing transparency, and enabling organizations to adapt to the complexities of a data-driven environment. Among these advancements, the field of auditing financial statements has undergone significant changes, with digital tools redefining how auditors conduct their work. This shift reflects the growing importance of digital tools and technologies in maintaining the integrity and reliability of financial reporting.

The integration of digital tools in the auditing process has introduced new levels of precision and efficiency. Advanced analytical software, such as Tableau and ACL, enables auditors to process and visualize vast datasets, uncovering patterns and anomalies that were previously difficult to identify. These tools not only enhance data accuracy but also allow for a deeper understanding of financial trends, enabling auditors to provide more informed recommendations. The automation of repetitive tasks through robotic process automation (RPA) further streamlines audit workflows, reducing human error and allowing professionals to focus on more complex judgmental areas, such as risk assessment and compliance analysis [1].

Equally transformative is the application of artificial intelligence (AI) and big data technologies in auditing. Machine learning algorithms now assist auditors in identifying risks, detecting fraud, and predicting potential financial anomalies by analyzing historical and real-time data. Big data tools allow auditors to manage and interpret massive volumes of information, offering unprecedented insights into financial operations. These technologies are not only enhancing the quality of audits but are also helping auditors adapt to the growing complexity of global financial environments.

Digitalization, thus, is not merely a trend but a fundamental driver of progress in modern auditing, equipping auditors with the tools they need to navigate the challenges of today's financial landscape. While digitalization offers transformative opportunities, it also introduces significant challenges that auditors must address to maintain the integrity of their work. One of the primary concerns is ensuring data confidentiality in an era of increasing digital transparency. As audit processes rely heavily on sensitive financial information, the risk of data breaches or unauthorized access has grown exponentially. Companies must implement robust data protection measures, including encryption and secure data storage, to safeguard client information. Furthermore, the

growing sophistication of cyber threats presents another critical challenge. Cybersecurity risks, including ransomware attacks and phishing schemes, have become a major concern for auditing firms, necessitating continuous investment in cybersecurity infrastructure and incident response strategies [2].

Another significant obstacle is the varying levels of digital competence among auditors. Despite the availability of advanced technologies, not all professionals are equally prepared to leverage them effectively. The rapid pace of technological change often outstrips the ability of auditors to keep up, creating a skills gap that could hinder the effective adoption of digital tools. Addressing this issue requires ongoing training and development programs to enhance digital literacy and ensure that auditors are equipped to work in a highly digitalized environment.

Despite these challenges, the future of auditing through digitalization holds immense potential for improvement. One of the most promising prospects lies in enhanced risk assessment and predictive analytics. Digital tools can process vast amounts of historical and real-time data, allowing auditors to identify potential risks and predict future financial trends with greater accuracy. This capability not only strengthens the audit process but also enables organizations to make proactive decisions based on data-driven insights [3].

Moreover, digital technologies have the potential to significantly improve the quality of audit outcomes. By automating repetitive tasks and providing deeper analytical capabilities, these tools reduce human error and ensure a more thorough examination of financial statements. As a result, auditors can deliver more reliable assessments, fostering greater confidence among stakeholders. Preparing auditors to work with these technologies is essential for realizing these benefits. Comprehensive training programs and partnerships with technology providers can help auditors develop the skills needed to navigate and optimize these new tools [4].

In conclusion, digitalization is reshaping the audit landscape, presenting both opportunities and challenges. While issues such as data confidentiality, cybersecurity risks, and skill gaps must be addressed, the potential for enhanced risk assessment, improved audit quality, and auditor preparedness underscores the transformative impact of digital tools. By embracing these advancements, auditors and organizations can not only adapt to the demands of a digital economy but also set a new standard for excellence in financial reporting and oversight.

References

1. Farinha, D., Pereira, R., & Almeida, R. (2024). A framework to support Robotic process automation. *Journal of information technology*, 39(1), 149-166.
2. Libby, R., & Witz, P. D. (2024). Can artificial intelligence reduce the effect of independence conflicts on audit firm liability? *Contemporary Accounting Research*, 41(2), 1346–1375. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12941>
3. Vitali, S., & Giuliani, M. (2024). Emerging digital technologies and auditing firms: Opportunities and challenges. *International Journal of Accounting Information Systems*, 53. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2024.100676>
4. Liu, J., & Xia, Q. (2024). The impact of industry technology complexity on audit quality. *Technology in Society*, 79. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2024.102737>